

EKİM

*Bütün Ülkelerin
Proleterleri, Birleşin!*

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 336, Mayıs 2025

Mart Direnişi'nden 1 Mayıs'a...

Bir büyük sarsıntı yaratan Mart Direnişi bu türden hareketlerin doğasına uygun olarak beklenmedik bir zamanda, kendine özgü biçimler içinde ve hesapta olmayan bir vesileyle patlak verdi. Dinci-faşist iktidara karşı yıllardır birikmekte olan çok boyutlu öfke bu kez kendini düzen muhalefetine yönelik kapsamlı saldırı vesilesiyle açığa vurdu. Haziran Direnişi'nde bunun vesilesi Gezi Parkı olmuş ama daha baştan sorunun hiç de üç-beş ağaç meselesi olmadığı da açıklıkla görülmüştü. Yeni hareketlilikte de durum farklı olmadı. 15 milyonluk bir kentin belediyesine el konulmasını elbette kitleler sindiremezdi. Fakat sorunun bunun çok ötesinde ve üstünde olduğu, hareketliliğin toplam tablosu üzerinden aynı açıklıkla görülebilecek durumdaydı. Öylesine ki, CHP'nin kendisi bile bunu itiraf etmek, kendisinin de sonuçta harekete (sokağa!) sürüklenmek zorunda kaldığını dile getirmek zorunda kaldı.

Mart Direnişi'ni oluşturan kitle hareketi birbirinden farklı iki biçim içinde ortaya çıktı. İlk bir-iki günkü genel eylemliliğin ardından özellikle İstanbul'daki kitle hareketi tümüyle barışçı bir çizgiye oturdu ve organizasyon olarak hemen tamamen CHP'nin denetimi altında kaldı. Oysa genel hareketliliği ateşleyen gençlik eylemleri bir tür isyan havasında ve önemli ölçüde denetim dışı oldular. CHP'nin olduğu kadar sol hareketin de denetimi dışında.

Haziran Direnişi'nde dinci iktidarın toplumsal-siyasal alandaki baskılarına, özellikle de yaşam tarzına karşı öfke ve tepki ön planda idi. Mart Direnişi'nde ise, bunların

yanı sıra, yıllardır uygulanan iktisadi-sosyal yıkım politikalarının ürünü sosyal öfkenin de belirgin bir rolü oldu. İşçilerin sınıf olarak üretim birimleri üzerinden eylem dalgasına katılmasını içermese de gerçek durum budur. Üstelik bu yalnızca işçiler, emekçiler ve emekliler payına değil, eylemde çok özel bir yeri olan geniş öğrenci gençlik kitleleri için de böyledir.

Gençliğin eylem içinde tuttuğu yer her iki eylem dalgasının ortak özelliği olsa da, Mart Direnişi'nde bu belirgin biçimde ön plandadır. Öğrenci gençlik, üstelik bizzat eğitim birimleri üzerinden eylem dalgasının ateşleyicisi olmakla kalmadı, hareketlilik boyunca sürükleyicisi de oldu. Geline yerde eylem dalgası geri çekilmiş olsa da, öğrenci gençlik içindeki huzursuzluk sürmekte, yeniden hareketlenecek vesileler beklemektedir. Mart Direnişi'nin geri çekilmekte olduğu bir sırada tümüyle farklı bir vesile üzerinden hareketlenen liseli gençlik eylemleri de aynı birikimin ve dinamizmin bir parçası, uzantısı ve devamıdır. Bu yılın 1 Mayıs eylemlerine etkin katılım, gençlik içindeki mücadele birikimi ve eylem potansiyeline ayrıca tanıklık etti.

İktidara politik ve moral darbe

İstanbul Belediyesi üzerinden gündeme getirilen kapsamlı saldırı, dinci-faşist iktidar payına gerçekten cüretli bir adımın ifadesiydi. Toplumu yeni bir düzeyde teslim almaya yönelik bir tür darbe girişimiydi. Başarıya ulaşması halinde, dinci-faşist rejimin

yerleşmesi yönünden güçlü bir yeni adım atılmış olacaktır. En yıkıcı sonuçlarını da doğal olarak devrimci hareket ve toplumsal muhalefet üzerinden gösterecekti. Ama kitlelerin muazzam boyutlarda sokağa akışıyla karşılaştı, dolayısıyla şimdilik ters tepti. Bu kez yanlış hesap yaptığımız gören iktidar saldırıyı belli sınırlarda tutmak zorunda kaldı. Elbette bu dinci-faşist iktidarın olup biteni sineye çekeceği ve bundan böyle sınırları zorlamayacağı anlamına da gelmemektedir. Tersine o halk hareketinin elde ettiği politik ve moral kazanımı zaman içinde boşa çıkarmanın kirli hesapları içindedir ve daha şimdiden bunun ilk işaretlerini vermiş bulunmaktadır. Halen aynı çerçevede sürmekte olan yeni dalga operasyonlar, kontrollü bir biçimde neyi nereye kadar yapabileceğine yönelik yoklama girişimleridir.

Fakat bundan böyle işi her zamankinden çok daha zordur. Zira politik ve moral olarak zayıflamış, kitle desteği aşınmış, manevra alanları daralmıştır. Daha da önemlisi, giderek ağırlaşan iç ve dış sorunlar karşısında büyük ölçüde çaresiz bir durumdadır. Halen ön önemli avantajı içerde büyük sermaye çevrelerinin ve dışarda hemen tüm emperyalist dünyanın desteğini koruyor olmasıdır. Ama halk hareketi karşısında düştüğü durum, tüm bu güçlerin bu iktidar üzerine hesaplarına yeni bir gözle bakmalarını da birlikte getirecektir. Bizzat bu destekçiler tarafından iktidarın halk hareketiyle ortaya çıkan zayıflığını istismara yönelik girişimler ise yeni sorunlar üretecektir.

Bu nokta Mart Direnişi'nin gerçek etki ve sonuçlarını değerlendirmek yönünden önemlidir. Özellikle de, eylemde "CHP gölgesi" üzerinden yürütülen ve böylece rejime daha baştan büyük bir politik ve moral darbe vurmuş olan Mart Direnişi'ni önemsizleştiren yüzeysel tartışmalar karşısında. Sorun temelde hiçbir biçimde yalnızca CHP ile ilgili değildir. Sözkonusu olan toplumu tümünden teslim almaya, dinci faşizmi oturtmaya yönelik bir büyük adımdı. Başarılı olması ölçüsünde son derece tehlikeliydi. Siyasal yaşam alanını daha da daraltmaya, büyük ölçüde zaten kağıt üzerinde kalan hak ve özgürlükleri hepten boğmaya yönelikti. Ayağa kalkan kitleler tam da bunun karşısında dikilmiş ve iktidarın hesaplarına önemli bir politik ve moral darbe vurmuş oldular.

Kuşkusuz saldırı henüz tümünden püskürtülmemiş, yalnızca belirli sınırlar içinde dizginlenmiştir. Olayların nasıl seyredeceği ve hangi sonuçlara varabileceği ise bir dizi etkenin bileşkesine bağlıdır. Şimdilik en önemli nokta, etkin bir çıkış yapan kitle hareketinin kırılarak değil fakat moral gücünü koruyarak geri çekilmiş olmasıdır. Bu yeni ve daha etkin çıkışlara uygun bir durumdur. Elbette sıkışmışlığı pervasızlığını besleyen dinci-faşist iktidarın gücü ve olanakları hiçbir biçimde küçümsenmemelidir. O halen tüm devlet gücüne ve bundan kaynaklanan büyük olanaklara sahiptir. Genel bir saldırıya girişmesi, provokasyonlardan da yararlanarak kitleleri terörize etmesi ve böylece bir dönem için de olsa sokaktan çekilmek zorunda bırakması pekâlâ mümkündür.

Emperyalist dünya ve büyük burjuvazi iktidarın arkasında

Mart Direnişi'nin önemli siyasal sonuçlarından biri de ABD ve Avrupa'dan Rusya'ya tüm emperyalist dünya ile büyük burjuvazinin iktidarın arkasında durduklarını yeniden teyit etmesi olmuştur. Sorun tümüyle anlaşılabilir olan kitle hareketine karşı tutumları değil fakat düzenin ana muhalefet partisine yönelik kaba bir saldırı karşısındaki tutumlarıdır. ABD ikiyüzlüce de olsa ses çıkarmak bir yana, tam da saldırıyla aynı günlerde iktidarla gizli görüşmelerini açığa vurdu ve iktidarla çok iyi anlaşmıştı (harika işler çıkardığını!) dile getirdi. Sonraki bir evrede bizzat Trump'ın kendisi bunu daha vurgulu sözlerle yineledi. Bu tutum şaşırtıcı değildir. Ortadoğu'da şu sıra kurmaya çalıştığı yeni düzene gerekli desteği almak kaydıyla, ABD emperyalizmi (gerçekte bizzat siyonist İsrail de) hesaplarını mevcut iktidar üzerine yapmaktadır. Bu hesaplar içinde Gazze konusundaki tutumun sürdürülmesinden İsrail'in güvenliğine, Suriye'deki yeni şekillenmeden İran'a yönelik kuşatmanın ağırlaştırılmasına (ve duruma göre askeri bir müdahaleye) kadar bir dizi önemli sorun var. Bugünün koşullarında bütün bu konularda Trump yönetimi için "birlikte çalışabileceği" ve kolayca anlaşabileceği en uygun muhatap dinci-faşist iktidardır.

Elbette ABD ve İsrail ikilisi, sürmekte olan rejim krizinin ve Mart Direnişi türünden halk hareketlerinin dinci-faşist iktidar için yarattığı sıkıntılardan da kendi yönlerinden en iyi biçimde yararlanmaya bakacaklardır. Gizli ve kirli pazarlıkların bir sonuca bağlanması onlar yönünden şimdi çok daha kolaylaşmıştır. Ne de olsa Tayyip Erdoğan iktidarının onların desteğine ihtiyacı bugün her zamankinden daha fazladır. Trump'ın anlamı son derece açık "Rahip Brunson"lu dostluk mesajlarına Tayyip Erdoğan'ın "dostum Trump"lı yanıtları bunun bir göstergesidir.

Aynı durum Avrupalı emperyalistler için de geçerlidir. Bunu 19 Mart saldırısına karşı gösterilen son derece cılız ve olduğu kadarıyla da tümüyle göstermelik tepkiler üzerinden açıkça görebiliyoruz. Öylesine ki, CHP yönetiminin "kardeş parti" söylemiyle yinelediği tüm sitemlere rağmen, İngiliz İşçi Partisi hükümeti saldırılar ve halk hareketi karşısında suskunluğunu ısrarla korumuştur. Bu son derece manidar tutum bugünün koşullarında dinci-faşist iktidarın onlar için taşıdığı çok özel önemi göstermektedir.

Ekonomideki kriz, son olayların etkisiyle durumun daha da ağırlaşması, halen iktidarın en zayıf yanlarından biridir. Şimşek programı alt üst olmuş, bugüne kadarki "tedbirler" son gelişmelerle boşa çıkmıştır. Buna ilişkin rakamları milyonların önünde artık düzen muhalefeti açıkça dile getiriyor. Batılı emperyalistler, iktidarın buradan gelen belirgin zayıflığından da en iyi biçimde yararlanacaklardır. Gerekli politik-askeri tavizleri almak kaydıyla (buna İran savaşına katılım değilse bile örtülü tam destek de dahil), dinci-faşist iktidarı bir parça olsun rahatlatacak tutumlar benimseyeceklerdir. Bu da bir al gülüm-ver gülüm kirli pazarlığı olacaktır. Putin Rusya'sının bu iktidardan neler beklediği ve onu neden özel bir ısrarla desteklediğinin ise sözünü bile etmiyoruz.

Yeni durumdan yararlanma hesapları içinde olan kesimleri olsa da sermaye sınıfı halen de bir bütün olarak iktidarın arkasındadır ya da öyle görünmek zorundadır. Bir süre önce "demokrasi" üzerine sözde çıkışları anında dava konusu edilen TÜSİAD, 19 Mart saldırısı ve meşru halk hareketi üzerine ikiyüzlüce de

olsa tek kelime etmemiştir. Bu tutum büyük burjuvazinin mevcut iktidarla ilişkilerin gerçek mahiyetini ortaya koymaktadır. Öte yandan Mehmet Şimşek'çe uygulanan fiili IMF programının başarısı onlar için hayati önemdedir. Mevcut iktidarın bir halk hareketiyle devrilmesi durumunda, ayağa kalkmış ve iktidar devirmiş kitlelere yeni bir Şimşek programını kabul ettirmek kısa vadede kolay değildir. Bu nedenle onlar, daha doğrusu onların belirli kesimleri, mevcut iktidar konusunda bazı sıkıntılar yaşıyor olsalar da, onun bugün ve bu biçimde devrilmesini hiçbir biçimde istemezler. Suskunluklarının, dolayısıyla iktidara verdikleri desteği sürdürmelerinin temel önemde bir nedenidir bu.

Mart Direnişi ve işçi sınıfı hareketi

Mart Direnişi'nin en göze batan zayıflığı, tıpkı 2013'teki Haziran Direnişi'nde olduğu gibi, işçi sınıfından gözle görülebilir iz taşımamasıdır. Elbette birey olarak işçilerin ve yarı-proleter emekçilerin bu eylemlerde belirli bir yeri oldu. Ama sınıf konumu ve kimliğini, daha somut olarak da üretim birimleri üzerinden işçilerin etkin varlığını hissettiren hiçbir açık belirtiyeye rastlanmadı eylem süreci boyunca. DİSK'in yarım günlük iş bırakma çağrısı da tam bir başarısızlık örneği olarak kaldı. Toplamında Mart Direnişi işçi sınıfı hareketinin halihazırdaki zayıflığına yeni bir gösterge oldu. 2025 1 Mayıs'ı tablosu kendi yönünden bunu tamamladı. Eylemlere işçilerin katılımı sınırlıydı ve Mart Direnişi'nin yarattığı politik atmosfere rağmen istem ve şiarlar gündelik sorunların ötesine geçmiyordu. İşçi sınıfı hareketine ilişkin bu tabloyu tamamlayan bir başka önemli olgu daha var. Mart Direnişi boyunca büyük kentlerin işçi ya da yoksul semlerinde de sözü edilebilir herhangi bir yerel hareketlilik yaşanmadı. Bu açık olgulardan çıkan sonuç, Mart Direnişi'nin Haziran Direnişi'nde olduğu gibi ilerici ara katmanların damgasını taşıyor olmasıdır. İşçi sınıfımızın siyasal gelişmelere duyarsızlığı sürmekte, dahası giderek derinleşiyor gibi görünmektedir. AKP döneminin sermaye payına en büyük başarısı ve işçi hareketi payına en büyük tahribatıdır bu tablo.

Sınıfa yönelik siyasal çalışma bakımından bu sonuç son derece önemlidir. Salt üç gün sonra boşa çıkacak olan ücret artışları ve de bu ücret artışlarına endeksli sendikalaşma eğilimi, yıllardır sınıf içindeki sürekli bir hareketliliğin ana nedenidir. Ama bunun hareketi bir adım ileriye taşıyamadığı da ortadadır. Sınıf hareketi içinde, özellikle de işçilere yönelik gündelik seslenmelerde, bu zaafın üstüne etkili bir biçimde gidilmelidir. İşçilerin bu haliyle herhangi bir bilinç, örgütlenme ve toplumsal duyarlılıktan yoksun köle bir sınıfı oluşturdukları gerçeği, açıklıkla ve sürekli bir biçimde vurgulanmalıdır.

Sosyal bileşim açısından hareketin en zayıf noktası işçi sınıfıydıysa eğer, süreç boyunca bu halkaya yüklenmek en öncelikli görev sayılmalıydı. Bu konuda genel planda iyi bir sınav verilemedi. Başlangıç evresindeki bir-iki olumlu örnek dışında işçilere bu doğrultuda sözü edilebilir bir çağrı bile yöneltilemedi. Oysa bir anda tüm toplumun gündemi haline gelen eylem dalgası işçilere yönelik etkili bir politik ajitasyonun son derece uygun bir vesilesiydi. Bu vesileyle “*Genel grev, genel direniş!*” şiarının gündeme getirilmesi doğru ve yerinde bir tutumdur. Fakat sınıf hareketinin verili tablosu karşısında, ‘90’lı yılların bu önemli şiarının, bugünkü işçi hareketi gerçeği gözetildiğinde, en iyi durumda ancak bir ajitasyon sloganı olabileceği de unutulmamalıdır. Bunu gözden kaçırmamak kaydıyla bu şiar bundan böyle güncel politik çalışmada daha çok kullanılmalıdır.

2023 sonbaharında toplanan **TKİP VII. Kongresi**’nin işçi hareketinin durumuna ve ona müdahalenin öncelikli yönlerine ilişkin değerlendirmeleri Mart Direnişi’ nin sunduğu veriler ışığında bir yandan doğrulanmış, öte yandan daha yakıcı ve güncel bir önem ve anlam kazanmıştır. Mart Direnişi’nden işçi hareketi payına çıkarılabilecek sonuçların ve saptanabilecek görevlerin son derece özlü bir ifadesi olduğu için, bu değerlendirmenin bazı pasajlarını sunuyoruz:

“- Yıllardır göze batar ölçüde ortada olan açık bir olguyla yüz yüzeyiz: Toplumun geneline sınıfsal konumlar üzerinden baktığımızda, ülkenin dört bir yanında birleşme, örgütlenme ve mücadele yolunu ısrarla arayıp zorlayanların hemen yalnızca işçiler olduğunu görüyoruz. Bu

bir yandan mahkum edildikleri çok ağır çalışma ve yaşam koşullarına işçilerin anlaşılabilir tepkisine, ama öte yandan da bu türden bir eğilimi, ısrarı ve soluğu besleyebilen çok kendine özgü bir sınıfsal konuma işaret etmektedir.

“- İşçilerin halen gösterdiği direncin belli sınırları aşamadığı, daha çok çalışma ve yaşam koşullarında çok sınırlı iyileştirmeleri hedef aldığı, bunda bile esasa ilişkin bir başarı elde edemediği ise bugünkü sınıf hareketi gerçeğinin öteki yüzünü oluşturmaktadır. Bu şekliyle hareket çok uzun yıllardır kısır bir döngü içinde kendini yineleyip durmaktadır. Bundan kurtulmanın zorunlu koşulu, işçilerin politik sorunlara yönelmesi, işçi hareketinin politik istemlere dayalı bir mücadele alanına sıçrayabilmesidir. Kendi sorunları üzerinden olduğu kadar toplumun yakıcı sorunları üzerinden de. Bu, partimizin sınıf çalışması alanında çok özel bir biçimde yoğunlaşacağı öncelikli soruna da işaret etmektedir. Gerek sorun gerekse bu yaklaşım gerçekte herhangi bir yenilik taşımamaktadır. Fakat uygulaması ve başarısı her zamankinden çok daha yakıcı, çözücü ve acil bir hal almıştır. **TKİP VII. Kongresi** bunun altını kalınca çizmektedir.

“- Dinci-faşist rejimin yarattığı boğucu politik atmosfer, temel hak ve özgürlükler uğruna mücadeleye çok özel bir önem kazandırmıştır. Gerçekte bu alandaki sorunlar, işçi hareketinin kendine özgü ihtiyaçları yönünden de yakıcı bir hal almıştır. Örgütlenebilmek ve direnebilmek, sendikalaşabilmek ve grev hakkını etkin biçimde kullanabilmek için bile işçiler, bu mücadele alanına geçmek, temel siyasal özgürlükler uğruna mücadele etmek zorundadırlar. Aynı şekilde parti de içinden geçmekte olduğumuz dönemin özgün koşullarını göz önünde bulundurarak, sınıf hareketine politik müdahalesinde temel hak ve özgürlükler uğruna mücadeleyi özel bir biçimde öne çıkarmak durumundadır.” (**Devrimi ve devrimci birikimimizi savunuyoruz!** / **TKİP VII. Kongresi Belgeleri**, Eksen Yayıncılık, s.48-49)

Kürt Hareketi: “Yeni süreç”, eski tuzak!

Mart Direnişi “yeni sürece” ilişkin İmralı çağrısının hemen üstüne geldi. Çağrının Kürt hareketi tarafından öne çıkarılan mesajı “demokratik toplum” hedefiydi. Dinci-faşist

iktidarın 19 Mart saldırı ise, Türkiye'nin hiç de demokrasiye değil, tam tersine, seçme-seçilme hakkının bile anlamını yitirmekte olduğu tümüyle başka bir yöne ve hedefe götürülmek istendiğini ortaya koyuyordu. Üstelik en sıradan bir insanın anlayacağı bir açıklık ve kabalıkla. Tablo Kürt halk kitleleri için olduğu kadar Kürt hareketi için de son derece uyarıcıydı. Nitekim DEM Parti yöneticileri ilk günlerde yeni saldırı dalgasına karşı açık bir tutum aldılar, saldırıyı mahkûm ettiler ve saldırıya hedef olanlarla dayanışma içine girdiler. Görünürde bu dinci-faşist iktidarın hesaplarının bu yönden de önemli bir darbe alması demekti. Zira DEM üzerinden Kürt hareketini düzen muhalefetinden koparmak, “yeni süreç” kapsamında iktidarın en önemli hesabıydı. Fakat ilk günlerin bu olumlu görüntüsü hızla geride kaldı. DEM’de temsil edilen Kürt hareketi düzen muhalefetine dolgu malzemesi olmamak adına kitle hareketinden özenle uzak durdu. İktidara karşı söylemini belirgin biçimde yumuşattı ve eylemlere de örgütlü ve etkin bir katılım göstermedi. Üstelik bu, dinci-faşist iktidarın 19 Mart saldırısıyla bizzat DEM’in “kent uzlaşısı” politikasını ve sonuçlarını hedef almasına rağmen böyle oldu.

Bu tablo Kürt hareketinin Haziran Direnişi dönemindeki aynı temel önemde hatayı neredeyse olduğu gibi yinelediğini gösteriyor. 2013 Haziran’ındaki gerekçe “çözüm süreci”nin yara almamasıydı. Açıkça dile getirilmese de 2025 Martı’nda da gerekçe özünde aynıdır; bu kez söz konusu olan, “yeni süreç”in yara almamasıdır. Üstelik bizzat iktidar 19 Mart saldırısıyla bu yarayı derinden zaten açmış bulunduğu halde. Haziran Direnişi’nde Türkiye tarihinin en geniş katılımlı ve sarsıcı toplumsal patlamalarından biriyle araya mesafe konulmuştu. Mart Direnişi’nde görünürde düzen muhalefetiyle, gerçekte ise bir kez daha son on yılın en önemli ve etkili toplumsal patlamasıyla araya mesafe konulmuş oluyor. Mart Direnişi’ni izleyen 2025 1 Mayıs’ına belirgin zayıf katılımlar, “süreç” kaygısıyla araya mesafe konulmanın gerçekte Türkiye’nin toplumsal muhalefeti olduğu konusunda bir kuşku bırakmıyor.

Aldatıcı ve sonuçsuz “süreç”lere bağlanan kısa süreli temelsiz umutların ürünü bu tutarsız tutumlar hakkında söylenebileceklerin esasını Haziran Direnişi vesilesiyle söylemiş

bulunuyoruz (ilgili bölümü de değerlendirmeye ek olarak ayrıca sunuyoruz). Orada sorunun en temel, en önemli, sonuçları bakımından yakıcı yönüne ilişkin olarak söylenen şuydu:

“... Oysa Haziran Direnişi Kürt sorununun gerçek çözüm yolunun nereden geçtiğini pratikte göstermiş oldu. Birleşik mücadele içerisinde birbirini anlamının, birbirinin kimliğine ve istemlerine saygı duymanın, birbirini desteklemenin, giderek de bir birleşik mücadele örmenin, bu mücadele içinde birleşik kaynaşmanın ne demek olduğunu mücadele pratiği içinde ortaya koydu. Direnen kitlelerin bir kesimi ilk kez olarak Kürdistan’daki direnişe bu denli açık ve eylemli biçimde sahip çıktılar. Kürdistan’daki mücadele ile kendi mücadeleleri arasında politik ve duygusal bağlar kurdular. Binlerce kişi anında “Direnen Lise, Kadıköy seninle!” sloganlarıyla yürüdü. Ve Kadıköy dediğiniz, direnişin İstanbul’daki merkez üslerinden biriydi.

“Özetle Haziran Direnişi mevcut Kürt politikasının açmazı kadar Kürt sorununun uzun vadede soluklu çözümünün yolunu da gösterdi. Ancak birleşik bir mücadele pratiği içinde her türden önyargının yıkılıp aşılabileceğini, gerçek bir birleşme ve kaynaşmanın ancak bu yolla gerçekleşebileceğini, böylece de sorunun sağlıklı ve kalıcı çözümünün yolunun açlabileceğini gösterdi...”

Aynı kapsamda şunu da bu vesileyle eklemiş olalım: Son kırk yıllık çatışma ortamında körüklenen şovenizme ve genel gericilik atmosferine rağmen bugünün Türkiye’inde Kürt halkının özgürlük ve eşitlik talebine şu veya bu düzeyde olumlu bir gözle bakan önemli bir ilercici, demokrat ya da devrimci kitle var. Türk ya da çeşitli azınlık milliyetlerden bu kitlenin olumlu yaklaşımının gerisinde basitçe hümanist duygular değil fakat Türkiye’nin son altmış yıldaki ilercici-devrimci sosyal mücadelelerinin yarattığı birikim var. ‘60’lı yılların sosyal uyanışının, ‘70’li yılların devrimci yükselişinin, ‘90’lı yılların sosyal mücadelelerinin yarattığı bu birikim, bugünün Türkiye’indeki gerici-şovenist ağırlığı dengeleyen temel önemde bir etkidir. Buna halen Kürt hareketinin adeta uzantısı gibi hareket eden siyasal parti ve gruplar, onların etkilediği halk kesimleri de dahil. Bundan çıkan temel önemde sonuç, Haziran ya da Mart direnişleri türünden büyük

sosyal hareketlenmelere mesafeli duruşlar sergileyerek, Kürt hareketinin her şeyden önce ve çok da kendi özgürlük ve eşitlik mücadelesine zarar verdiği.

Sol hareket ve Mart Direnişi

Son yıllarda belirgin biçimde zayıflamış bulunan sol hareketin Haziran Direnişi'nden farklı olarak Mart Direnişi'ne müdahalesi son derece cılız kaldı. Genel hareketliliği sürükleyen gençlik alanında elbette belli çabalar ortaya konuldu. Fakat hareketin genel düzeyiyle karşılaştırıldığında bunlar oldukça sınırlı oldu. Nitekim bunun sol grupların 1 Mayıs eylemlerine katılımına sözü edilebilir bir katkısı olmadı. Mart Direnişi'nin etkisiyle 1 Mayıs'a katılan öğrenci grupları bunu daha çok kendi okul inisiyatifleri ya da bağımsız gençlik kortejleri üzerinden yaptılar.

Mart Direnişi sözkonusu olduğunda, sol parti ve grupların eylemlere katılımı ve müdahalesinden çok, uzayan bir durgunluk döneminin üzerine gelen son derece önemli bir kitlesel patlamaya yaklaşımına değinmek amaca daha uygun olabilir.

Bazıları, üstelik eylem dalgasının daha başında, "CHP gölgesi"ni öne sürerek olup bitene adeta burun kıvrılabildiler. İş kitlesel bir patlamaya "İmamoğlu'ndan da vesile olurmuş" demeye vardırırlar bile oldu. Sanki Haziran Direnişi'ni ateşleyen "üç-beş ağaç" çok daha anlamlı bir vesileymişçesine. Bu pek keskin gerekçe, gerçekte kitlesel patlamaların doğasına yabancılığın bir göstergesi, dolayısıyla sağcı bir özün örtüsüdür. 19 Mart saldırısı dosdoğru CHP'yi, dahası onun İstanbul Belediyesini ve başkanını hedef aldığına göre, "İmamoğlu vesilesi"nin burada son derece anlaşılabilir bir mantığı var. Oysa tarihte derin izler bırakan bazı devrimci patlamaların çok daha sıradan (örneğin "kurtlu kuru fasulye" gibi) "vesile"leri olduğunu biliyoruz.

Son yirmi yılın baskı, terör, katliam, sonu gelmeyen operasyonlar, geniş çaplı tutuklamalar, uzun yılları bulan hapislerle belirlenen siyasal atmosferinde bir gün olsun herhangi bir sıkıntı, sınırlama ya da yasaklamayla karşılaşmamış en ayrıcalıklı (dokunulmaz!) sol partisi de ciddi ciddi aynı "CHP gölgesi" üzerinden keskinlik tasladı.

Oysa siyasal etki ve sonuçları bakımından son derece önemli bir kitlesel patlamaya başlangıçta bu gerekçeyle mesafeli duranlar, son Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aynı CHP'yi desteklemişlerdi.

Bu sahte keskinliğin gerisinde gerçekte iki ana neden var. İlki kitlesel patlamalara, bunun ürünü eylem dalgalarına ve gereklerine yapısal yabancılıktır. Onlarıki izinli eylemlerin, düzenli kortejlerin, iyi organize edilmiş ışıltılı salon toplantılarının partisidir. Gerçek bir kitle hareketi patlaması olan Haziran Direnişi'nin bu yapıda büyük bir bunalıma ve bölünmeye yol açması elbette rastlantı değildir.

İkinci ana nedense, üzerine tüm hesapların yapıldığı o aynı siyasal-kültürel alanda CHP'nin ana rakip ve dolayısıyla engel olarak görülmesidir. Bu alan bugünün Türkiye'sinde hayli önemli bir kesimi oluşturan Kemalist eğilimli cumhuriyetçi kitledir. Sözkonusu olan yalnızca taban kapmak değil, aynı zamanda mevcut tabanı kaptırmamak kaygısıdır. Dolayısıyla "CHP gölgesi" konusundaki keskinlik, gerçekte bir siyasal-kültürel doku yakınlığının ürünüdür ve onu gizlemeyi amaçlamaktadır. Haziran Direnişi'ni izleyen dönemde, "aşağı yukarı Gezi kitlesinin oluşturduğu" kitle alanının CHP'ye kaptırılmamasının önemli bir hedef olarak formüle edilmesi de bu çerçevede rastlantı değildir.

Solda CHP gölgesi üzerine keskinlik taslayıp tarihsel olarak solu bir dönem kötürümleştiren gerçek "gölge"yi, Kemalizmin o felç edici gölgesini yeniden sola taşımayı temel misyon edinmiş bu aynı çevrenin, Mart Direnişi sürecini Mustafa Kemal ve "kurtuluş savaşı kahramanları önünde diz çökmek" seremonisiyle tamamlaması utanç vericidir fakat yeterince açıklayıcıdır. Bunlar bu ülkede '60'lı yılların modern sol sosyal uyanışına ve '70'li yılların büyük devrimci dalgasına, onun geride bıraktığı tarihi devrimci birikime rağmen yapılabilmektedir.

CHP ile tek yanlı olarak yaşanan bu aldatıcı gerilimin gerçek siyasal anlamına ışık tutan bir olayı anmadan geçemeyiz. 19 Mart'ta patlak veren kitle hareketini başından itibaren her yolla karalayan ve itibarsızlaştırmaya çalışan dinci-faşist iktidar yamağı Perinçekçi parti, tam da bu çabaya paralel olarak bu çevreyi ortaya

koyduğu tutumdan dolayı hararetle selamladı ve birlikte hareket etmeye çağırırdı. Boşuna değil, kan kanı çekermiş!

Halk hareketi dalgası sonuçta önemli ölçüde CHP'nin biçimsel denetiminde kalmış olsa da gerçekte ona rağmen patlak vermiştir. Dahası denebilir ki hiç değilse etkili olduğu o başlangıç evresinde onu ardından sürüklemiştir de. CHP halkı sokağa çekmemiştir, tersine halk kitleleri sokağa akarak CHP'yi de sokağa sahip çıkmak zorunda bırakmıştır. Doğal olarak bu CHP için, halk hareketini denetim altında tutabilmenin ve onu kendi sefil siyasal hesaplarına kanalize edebilmenin en etkili yoluymuştu.

Bu durum hareketin aynı zamanda en zayıf ve kırılğan yanıydı. Ana muhalefet partisinin sokağı sahiplenmek zorunda kalması, kitlelerin bir kesimi için belirli bir korunma şemsiyesi, bir tür meşruiyet zemini sağlamıştır. Bunun yokluğu harekete katılımı önemli ölçüde zayıflatabilirdi, ki bugünün Türkiye'sinde bunu anlamakta bir güçlük yoktur. Fakat öte yandan CHP'nin sokağı ortada bırakması da çok kolay değildi. Zira iktidarın kapsamlı saldırıları karşısında kendisi için başkaca bir korunma alanı ya da çıkış yolu yoktu. İfade uygunsa kendisi de sokağa fazlası ile mahkûm ve mecbur durumdaydı.

Kitleler sokağa akarak gösterdikleri tepkiyle, dinci-faşist iktidarın kurmaya çalıştığı yeni düzeni kolay kolay kabul etmeyeceklerini ortaya koydular. Bu hiçbir biçimde Türkiye'nin son 60 yıllık devrimci birikiminden ayrı bir sonuç değildir. Eylemlerde öne çıkan, dahası eylemlere damgasını vuran belirli şiarlardan CHP kürsülerinden okunan şiirlere, kullanılan müziklere, başvuru söylemlere kadar bu böyle.

Bu gerçeğe elbette iki türlü bakılabilir. Bir yandan CHP'nin elinde bütün bunların içinin boşaltıldığı, onun bu şiar ve söylemleri kendi sefil siyasal hesaplarına alet ettiği söylenebilir, ki sorunun bir yanı elbette budur. Fakat öte yandan devrimci hareketin bu denli zayıfladığı, gerilediği, etkisiz kaldığı bir dönemde bile, onun son altmış yıllık birikimden kaynaklanan politik-kültürel etkisinin kendisine beklenmedik bir alan açtığı, bazı şiar ve söylemlerinin geniş kitlelerce kabul görerek yeniden meşrulaştığı, bunusa bundan sonraki mücadeleler için

önemli imkanlar olarak değerlendirilebileceği de düşünülebilir, ki bu da sorunu öteki bir yanıdır.

Bu bir birikimin istismarı da olabilir, ama öte yandan devrimci bir yeni çıkışın imkanına da dönüşebilir/dönüştürülebilir. Sonucun ne olacağını, taraflar ve mücadele belirleyecektir haliyle. Devrimciler soruna buradan bakmak, bunun gerektirdiği bir inisiyatif ve ustalıklı hareket etmekle yükümlü idiler. Dibe vurmuş bir devrimci hareket, genel olarak sosyalist olmak iddiasındaki sol hareket, kendi birikiminin bu imkanlarından pekâlâ etkili bir biçimde yararlanabilir.

Öte yandan, CHP gibi bir düzen partisinin bu birikimden yararlanmak istemesi, basitçe içini boşaltma hesabından gelmiyordu. Mücadeleye atılmış kitleleri heyecanlandırıp tatmin edebilecek daha etkili şiar ve söylemler bulup kullanamamanın çaresizliğidir bu aynı zamanda. Bu olayın kanıtlandığı gerçeğin bilincinde olmak çok önemlidir. Tüm çabalara rağmen '60'lı, '70'li yılların politik, kültürel ve moral etkisi sökülüp atılmamış, bu topraklarda devrimci-ilerici birikim yok edilememiştir. Son patlamada öne çıkan şiarlar bile kendi başına çok şey anlatmaktadır: *Faşizme karşı omuz omuza! Direne direne kazanacağız! Haramilerin saltanatını yıkacağız! Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiçbirimiz!* Devrimci birikimimizin ürünü bu şiarlar yüzbinlerce insanın katıldığı eylemlerde atılmış, milyonlarca insan tarafından televizyonlar ve sosyal medya üzerinden izlenmiştir.

TKİP VII. Kongresi'nin "Devrimi ve devrimci birikimimizi savunuyoruz!" parolası Mart Direnişi'nin bu türden verileri karşısında daha bir önem ve anlam kazanmıştır. Mart Direnişi üzerinden oluşan bu etkinin 1 Mayıs gösterilerine taşınmamış olması, hâlihazırdaki sol hareket gerçeğinin bir yansımasıdır. Fakat soruna kısa dönemli etki ve sonuçlar üzerinden de bakılamaz. Sonuçta bu ülkenin geçmişte uğruna çok büyük emekler harcanan ve çok ağır bedeller ödenen bir devrimci birikimi vardır. Düzen muhalefetinin bile zor anlarında istismarından geri durmadığı bu birikim, bizi Türkiye'nin devrimci geleceğine taşıyacak olan gerçek bir politik ve moral kaynaktır.

Gençlik isyanı ve gençlik hareketi

“Bütün bu tarihsel çizgiden çıkan ortak bir sonuç var. Gençliği, özellikle de öğrenci gençliği politize eden ve eyleme çeken her zaman genel toplumsal-siyasal sorunlar olmuştur...” (Politik gençlik hareketi geleneği, TKİP V. Kongresi Belgeleri, Kasım 2015)

Halk hareketi: Neo-liberal saldırıların ve zorbalık döneminin birikimi

Günümüz Türkiye’inde yaşanan gelişmeleri ve Mart ayında patlak veren halk hareketini anlamak, böylece yerli yerine oturtmak için, Türkiye kapitalizminin son kırkbeş yılını belirleyen şu üç temel olguya dikkatle bakmak gerekiyor. Bunlardan ilki, 12 Eylül karşı-devrimiyle önu açılan ve toplumun emekçi kesimlerinin yaşamını döne döne yıkıma uğratan neo-liberal saldırı programıdır. İkincisi, darbe artığı gerici-baskıcı politikaların farklı biçim ve görünümünden sürdürülmesi, belli açılardan kurumsallaştırılmasıdır. Toplumu hedef alan dinci-faşist ideolojik-kültürel kuşatma ise, bu tabloyu kendi cephesinden tamamlayan üçüncü önemli etmendir.

Bu saldırılar AKP’li yıllarda alabildiğine yoğunlaştı, deyim yerindeyse dizginlerinden boşaldı. Daha en başta bir savaş ve saldırganlık hükümeti olarak iş başına gelen AKP’nin, emperyalistlerden ve sermaye çevrelerinden aldığı açık destekle kendi gerici hedeflerine adım adım ilerlemesi ve gelinen yerde Türkiye toplumunun üzerine çöreklenen dinci-faşist rejimin inşasında epey bir yol kat etmesi ise, bu aynı dönemin bir diğer önemli gerçeğini oluşturuyor. Bir gerici koalisyonu olarak kurulan ve başlangıçta klasik bir hükümet görünümüne sahip olan AKP, siyasal iktidarı fethetme sürecinde elde ettiği kazanımlarla bugün devletin tüm kurumlarını ele geçirmiş bulunuyor.

Gericilikle ve çok yönlü saldırılarla belirlenen bu dönem, özellikle geride kalan 23 yıllık süreç, Türkiye toplumunu iktisadi, sosyal, politik ve kültürel açıdan büyük yıkımlara uğrattı. Sömürüyü katmerleştiren neo-liberal iktisadi-sosyal saldırılar işçi sınıfı ve emekçilerin çalışma ve yaşam koşullarını sistematik olarak ağırlaştırırken, açlık ve yoksulluk alabildiğine kitleselleşti. Bu dönemde çalışabilen kesimlerin ücretleri asgari geçim ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz noktaya geriledi. Pandemi-kriz ikilisinin damgasını vurduğu son beş yıllık dönem ise sosyal-iktisadi yıkımın boyutlarını görülmemiş bir düzeye çıkardı.

Ekonomik-mali krizin her geçen gün büyüyen ve arkası gelmeyen faturasını emekçilere dayatan gerici-faşist rejim, bu aynı dönemde dünyada ve Türkiye’de yaşanan gelişmelere de paralel olarak, çıplak baskı ve zor aygıtlarını da adım adım tahkim etti. Özellikle son on yıllık süreçte faşist zorbalık adeta açık bir yönetme biçimi haline getirildi. 12 Eylül’de büyük oranda tırpanlanan, çoğu kağıt üzerinde kalan ve güdükleştirilen demokratik hak ve özgürlükler keyfi bir şekilde ayaklar altına alındı. Gerici-faşist rejim, toplumun geneli üzerinde “kültürel hegemonya” kurmadığını Erdoğan’ın ağzından itiraf etse de, toplumsal yaşamın her alanında dinci-faşist uygulamaları ve ideolojik-kültürel kuşatmayı hoyratça dayatmaya devam etti.

19 Mart’ta, üniversiteli gençliğin tetiklediği ve giderek bir halk hareketine dönüşen kitle

eylemleri, işte bu çok yönlü saldırıların yarattığı ağır tahribat ve iktisadi-politik yıkımın birikimi üzerinden yükseldi. Zira, yukarıda özetlenen ve emekçilerin yaşamını cehenneme çeviren uygulamaların son 23 yıldır sorumluluğunu taşıyan bir iktidarın yeni bir düzeyde ve küstah bir şekilde kendisini dayatmasına ve toplumun önemli bir kesimini yok saymasına karşı bir tür öfke patlamasıdır söz konusu olan. Sorunun hiçbir biçimde dar anlamda bir “muhalefete operasyon” olmadığını, kalıcılaştırılmaya çalışılan düzenin toplum yaşamında iktisadi-sosyal, politik ve kültürel açıdan telafisi yıllar alacak ağır sonuçlar yaratacağını sezgisel de olsa gören kitleler, bu tehlikeli gidişata “dur” demek için yüzlerini sokağa döndüler.

Halk hareketi ve gençliğin patlayan öfkesi

- En genel hatlarıyla kitleleri sokağa çıkaran temel sorunlar ve bunun yarattığı birikim, özü ve esas itibarıyla gençlik isyanını da tetikleyen bir rol oynadı. Zira, bir toplumsal kategori olarak gençliğin, özellikle de işçi ve emekçi çocuklarının toplumun genelini etkileyen sorunlardan muaf kalması eşyanın doğasına aykırıdır. Dahası açlık, yoksulluk, yoksunluk, işsizlik gibi sosyal-iktisadi sorunların yanı sıra özgürlük alanlarının alabildiğine daraltılması, en temel haklarının ortadan kaldırılması ve çok yönlü-ideolojik-kültürel kuşatma, toplumun en dinamik kesimini oluşturan gençlik açısından sadece günün değil, fakat kendisini bekleyen geleceğe ilişkin de sorunlardır. Dolayısıyla gençliğin isyanı bir yanı sıra güncel planda boğuştuğu sorunlar yumağına karşı bir tepkidir. Ama bunun da ötesinde derin bir gelecek kaygısına dayanmaktadır. Tüm bu açılardan, halihazırda hüküm süren zorbalık rejimi en çok da gençliğin geleceği açısından büyük bir sorundur. Ve kalıcılaştığı taktirde, bunun kendisi yarınlar için koyu bir karanlık anlamına gelmektedir. Hem de her açıdan ve tüm sonuçlarıyla birlikte.

- Yıllar içerisinde neo-liberal dönüşüm programları ile eğitim alanının piyasalaşması,

gençliğin bu hakka erişimini de alabildiğine zorlaştırmış bulunuyor. Her adımında büyük paralar ödenerek “faydalanılan” eğitim ise niteliksiz ve bilimsel muhtevadan yoksundur. Eğitim sisteminin bu tablosu, gençliğin önemli bir kesimi tarafından düne kadar bir “gelecek kapısı” olarak görülen yüksek öğrenim alanına dönük ümitleri de tüketmiştir. Bugün yüksek öğrenimde “eğitim” gören üniversiteli gençliğin önemli bir kesimi ya AKP’li yıllarda birbiri ardında açılan ve her açıdan niteliği tartışmalı devlet üniversitelerinde ya da yüksek paralar ödenerek kayıt yaptırılan özel üniversitelerde adeta “zamanını” tüketiyor. Bu tablo, özellikle ekonomik-mali krizin de derinleşmesiyle birlikte önemli oranda üniversitelinin eğitim alanından kopmasına yol açıyor. Bir diğer ifadeyle “gelecek kapısı”, yaşamın bir dizi başka alanında olduğu gibi eğitim-öğretim süreçleri üzerinden de gençliğin suratına hoyratça kapatılmış bulunuyor. Gençlik içerisinde alttan alta mayalanan isyanın bir başka önemli dinamiğini işte bu katı gerçeklik oluşturuyor.

- Gençliği cenderesine alan sorunlar yumağının bir diğer önemli halkası ise üniversitelerde hüküm süren “kayım düzeni”dir. Merkezi iktidarın akademiye zapturapt altına alma politikasının somut karşılığı olan bu düzen, sadece üniversite gençliğinin değil tüm üniversite bileşenlerinin baskı ve zorbalıkla sindirilmesi anlamına gelmektedir.

Üniversitelerin tepesine çöreklenmiş bulunan kayıyım düzeni, bir yandan gerici-faşist rejimin ideolojik-kültürel dayatmalarının icra kurulu olarak işletilmektedir. Öte yandan ise akademideki ilerici birikimi tasfiye etmek, söz söyleme, eylem yapma ve örgütlenme alanlarını ortadan kaldırmak için pervasızca kullanılmaktadır. Gerici-faşist iktidarın üniversitelerdeki izdüşümüdür söz konusu olan.

Bu durum, ekonomik-sosyal yıkım koşullarında eğitim hakkından yararlanmakta alabildiğine zorlanan, eğitim giderlerini karşılamak için çalışmak zorunda bırakılan üniversite gençliği açısından kendisini soluksuz bırakan ayrı bir cendere anlamına

gelmektedir. Dolayısıyla, üniversitelerde özgürlük alanlarının bu denli daraltılması, en sıradan haklarının bile kaba bir şekilde ayaklar altına alınması, gençliğin biriken öfkesini isyana çeviren bir diğer önemli etkidir. 19 Mart'ta halk hareketini tetikleyen üniversite gençliği, kendi okullarında hüküm süren "kayım düzeni" ile gerici-faşist iktidarın kalıcılaştırmak istediği rejim arasında dolaysız bir bağ kurmakta, "muhalefete operasyon"un yaratacağı sonuçlara da sezgisel ve deneyimsel olarak buradan itiraz etmektedir. Bu yönüyle, gençlik isyanının öne çıkan ve belirgin olan yanını faşist baskı ve zorbalığa karşı ortaya koyduğu tutum oluşturmuştur.

Gençlik isyanı ve gençlik hareketi

- 12 Eylül sonrası dönemde, toplumsal mücadelenin tablosuyla da bağlantılı olarak inişli-çıkışlı bir seyir izleyen, parçalı ve kesintili süreçler üzerinden ilerleyen gençlik mücadelesi, gençlik isyanını önceleyen yıllarda kendi tarihinin en geri tablosuna sahipti. 2010 sonrasında zaman zaman yaşanan lokal çıkışlar (İÜ bölünme süreci, BOUN ve ODTÜ direnişleri vb.) ve bu çıkışların da etkisiyle bazen kitlesel boyutlar kazanan fakat çok geçmeden sönmülenen eylemli süreçler bir yana bırakılırsa, olağan seyri içerisinde gençlik örgütlerinin pratiğine daralan-gerileyen bir tabloydu söz konusu olan.

Bu aynı dönemde gençlik mücadelesinin "taşıyıcısı" ve gençlik hareketinin "temsilcisi" olan gençlik örgütleri ise zayıf ve dağınık bir yapıya sahipti.

- Gençlik isyanı, gençlik hareketinin verili bu tablosuna rağmen ve onu da aşacak şekilde patladı. Büyük oranda öznelere daralan, mevzileri zayıf ve dağınık olan, belli okullarda (BOUN ve ODTÜ gibi) kendi iç dinamikleri üzerinden direniş pozisyonunu korumaya çalışan gençlik hareketi, gençlik isyanını bu yapısal zaafı ile karşıladı. Dolayısıyla, gençlik hareketi içerisindeki öznelerin gençliğin alttan alta biriktirdiği öfkenin patlayacağı günlere güçlü bir ön hazırlık

yaptığından bahsetmek pek mümkün değil.

Bu olgu, isyan günlerinde yaşanan kimi sorunları ve önümüzde duran sorumlulukları yerli yerine oturtmak açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Sol hareket yelpazesinde yer alan gençlik örgütlerinin isyan günlerinde birleşik bir odak olarak sürükleyici bir konuma yerleşmemesi, kitle hareketine empoze edilmeye çalışılan ırkçı-şovenizme karşı ortak tutumlar geliştirememesi, daha da önemlisi isyanın açığa çıkardığı önemli bir gençlik dinamiğini hareket içerisinde örgütleyecek zeminler konusunda akıl almaz dar grupçu tutumlar sergilemesi ise ayrı bir tartışma konusudur.

- Zorbalığa karşı isyan eden üniversite gençliğinin ezici bir çoğunluğu AKP'li yıllarda yetişmiştir. Sanıldığından da önemli bu olgu üzerine düşünülüp sonuçlar çıkarılması gerekmektedir. Zira, doğduğu günden beri gerici-faşist rejimin çok yönlü kuşatması altında olan, eğitimin her basamağında dinci-gerici müfredatın tezgahından geçen, toplumsal mücadelenin ve gençlik hareketinin alabildiğine zayıf olduğu bir dönemde yetişen ve tüm bu olumsuz koşullara rağmen isyanını sokaklara taşıyan bir gençlik kitesidir söz konusu olan. Bu çelişik durumdan iki farklı ama bir o kadar da önemli sonuçlar çıkarılabilir.

İlki ve pozitif olanı, gerici-faşist rejim, hoyratça yüklenmesine ve tüm aygıtlarını pervasızca devreye sokmasına rağmen gençliği tümüyle teslim alamamıştır. Bunun kendisi gençlik hareketi ve toplumsal mücadelenin geleceği açısından fazlasıyla önemlidir. Devrimci-ilerici güçler gençlik hareketine karşı sorumluluklarını bu nesnel olgu üzerinden ele almalıdır.

İkincisi ve sorun alanı olanı ise şudur: Halihazırda sokaklara inen, barikatları aşan ve kendisine dayatılan geleceksizliğe karşı isyan eden gençlik kitlelerinin önemli bir kesimi, toplumsal mücadelenin ilerici-devrimci birikimlerinden ve deneyiminden fazlasıyla yoksun durumdadır. Sol hareketin verili zayıflığı ve yapısal kusurları ile toplumsal mücadelenin geri tablosu, ırkçı-şoven ideolojinin ve burjuva milliyetçiliğin

etkili olduğu atmosferde yetişmiş gençlik kitlelerinin öfkelerini her türlü istismara açık halde getirmektedir. Özellikle düzen içi kutuplaşmanın bu denli keskinleştiği koşullarda...

Bu sorunun ne denli önemli olduğunu görmek için kapitalist dünyanın merkezlerinde yükselen faşist akımlara bakmak yeterlidir. Gençlik isyanı günlerinde düzen muhalefetine açtığı alanlar üzerinden ırkçı-faşist akımların da meydanlara çıkması, burjuva gericiliğinin etkisi altında kalan gençlik kesimlerinin bu akımlar tarafından zaman zaman mobilize edilebilmeleri, konunun üzerinden atlanamayacak denli önemli olduğunu göstermektedir.

Yapılması gereken...

Özetlemek gerekirse, kendisini bir kez daha toplumsal sorunlar üzerinden ortaya koyan, politize olmuş bir gençlik isyanı ile karşı karşıyayız. Bu politizasyonun ne yönde ilerleyeceği ise büyük bir önem taşımaktadır. Zira, gençlik hareketinin geleceğini belirleyecek kritik halka burada düğümlenmektedir.

İlerici-devrimci gençlik örgütleri gençlik isyanına karşı sorumluluklarına bu geniş kapsam üzerinden bakabilmelidir.

Gelişen gençlik mücadelesinin eylem ve

örgütlenme diyalektiğini “küçük hesaplar” ve “dar grupçu” yaklaşımlara göre değil, ayağa kalkan gençliği zorbalık düzenine karşı birleştirip seferber edecek bir mücadele çizgisi ve “talepler” üzerinden kurmak, bu noktada yakalanması gereken en önemli halkadır. Gençlik isyanı bu açıdan önemli imkanlar açığa çıkarmıştır. Verili bilincinden bağımsız olarak, gençlik içerisinde faşist dayatmalara karşı ortaya çıkan reaksiyon, zorbalığa karşı özgürlük özleminin ve demokratik taleplerin güçlü bir şekilde dillendirilmesi, kendisine reva görülen koyu geleceksizliğe karşı sokaklara taşan öfke vb., işaret etmek istediğimiz olanakları yeterince ortaya koymaktadır.

Bu noktada öncelikle yapılması gereken, sosyal ve politik talepler üzerinden gençlik hareketi içerisinde şekillenen dinamikleri kucaklayan bir mücadele ve eylem hattı oluşturmaktır. Bu hat üzerinden hareketin öne çıkan kesimleri ile doğru örgütsel zeminlerde buluşabilmektir.

Bu çerçevede şu olgunun altını önemle çizmek istiyoruz. Kitle hareketinin eylem biçimleri ve örgütsel formları mekanik olarak ele alınamayacağı gibi, verilen mücadelenin hedeflerinden ve muhtevasından da ayrı düşünülemez. Bu alanda dışa vuran zayıflık bilince çıkarılarak üzerine gidilmelidir. Devrimci bir gençlik hareketini geliştirme görev ve sorumluluğuyla hareket edilmelidir.

Haziran Direnişi ve ...

(Başarafa s.20’de)

beklentileri boşa çıktığı ölçüde bunun önemi artacaktır. Ama çözüm süreci boşa çıkar da, eski kısır döngüye yeniden dönülürse, tabii bu Türkiye’deki toplumsal atmosferi olumsuz etkileyecektir. Haziran Direnişi’nin bu kadar etkili ve geniş çaplı olarak nispeten kolay bir biçimde patlak vermesinde beş-altı aydır çatışmanın olmamasının yarattığı atmosferin de belli bir payı var. Kısır ve çözümsüz çatışmanın Türkiye’deki sosyal dinamikleri dumura uğrattığını yıllardır söylüyoruz. Nitekim sınırlı bir ara bir anda toplumsal atmosferi rahatlatıyor, böylece sosyal sorunlar ve buna dayalı mücadele

önplana çıkarıyor. Ama eskiye eski biçimiyle muhtemel bir dönüş, şovenizme yeniden güç kazandırır ve bu da toplumsal atmosferi bir kez daha ağır biçimde zehirler. Haziran Direnişi çözümün birleşik ve soluklu bir mücadeleden geçtiğini açıklıkla göstermiş olsa da Kürt hareketi bunun gerektirdiği bir dönüşümden şu an için çok uzaktır. Yine de Haziran Direnişi’nden hangi sonuçları çıkaracağını dikkatle izlemek gerekecek. Bu konuda henüz yeterli bir açıklık yok.

(H. Fırat, *Haziran Direnişi-2, Ekim, Sayı: 292, Aralık 2013*)

Gençlik yüzünü özgürlüğe döndü!

AKP-MHP iktidarının pervasız saldırıları ülkenin dört bir yanında on binlerin sokaklara dökülmesine, bir halk hareketinin fitilinin ateşlenmesine yol açtı. Faşist baskı ve zorbalığa karşı sokağa ilk çıkan ve meydanların yolunu açan ise üniversite gençliği oldu. İBB başkanı Ekrem İmamoğlu'nun diplomasının iptal edilmesine ve hemen ardından gözaltına alınmasına tepki olarak İstanbul Üniversitesi'nde bir araya gelen gençlik, dinci-faşist rejime karşı ilk eylemi gerçekleştirdi. Faşist tek adam rejiminin yüzlerce polisle kurduğu barikatlar gençliğin öfkesi ve kararlı tutumuyla yıkıldı. Barikatları aşa aşa ilerleyen gençlik Saraçhane'ye yürüdü. Saraçhane'de ise belediye binasının önünde durmadı, Taksim'e giden Bozdoğan Kemeri'nin önünde konumlandı.

Bu ilk eylem, başta üniversite gençliği olmak üzere bütün bir topluma cesaret verdi, yol gösterdi. Daha ilk günden gençliğin patlayan öfkesi düzen muhalefetine desteğin çok ötesine geçti. Önüne kurulan barikatları aşan gençlik, belediyenin önünde edilgen bir şekilde beklemek yerine AKP-MHP iktidarının cisimleştiği polis barikatının karşısında durmayı tercih etti.

Sokaklar, kampüsler, meydanlar... Direniş her yerde!

Halk hareketi boyunca üniversiteli gençlik günlere yayılan kitlesel eylemler gerçekleştirdi. İstanbul'da kampüslerde bir araya gelen üniversiteliler Beyazıt Meydanı'nda, Beşiktaş Meydanı'nda ve Maçka'da yapılan öğrenci

buluşmalarına akın etti. Üniversiteliler adına son yılların en kitlesel yürüyüşleri ve eylemleri gerçekleştirildi. Direniş dalga dalga yayılarak büyüdü. Bir yandan Saraçhane, diğer yandan ise gençliğin kendi eylem ve çağruları odak oldu.

İstanbul'un yanı sıra Ankara ve İzmir başta olmak üzere birçok kentte binlerce gencin katıldığı eylemler ve yürüyüşler düzenlendi. Ankara'da üniversiteliler ODTÜ ve Hacettepe başta olmak üzere hem üniversitelerde hem de Kızılay'da militan eylemler gerçekleştirdiler. Aynı şekilde İzmir'de de Ege ve Dokuz Eylül üniversitelerinde eylemler yapıldı, kent kitlesel eylemlere sahne oldu.

Akademik boykot

Bir yandan eylemler devam ederken, öte yandan ODTÜ öğrencilerinin çağrısı ve akademik boykot tartışmalarıyla büyüyen direniş kampüslerine taşındı. Zira üniversiteler gençlik cephesinde büyüyen tepkinin merkezleriydi. Dolayısıyla ODTÜ öğrencilerinin çağrısı birçok üniversitede karşılık buldu ve akademik boykot kararları alındı. Kimi üniversiteler de öncülüğünü reformist gençlik örgütlerinin yaptığı sosyal medya ve Whatsapp grupları açıldı. Bu gruplarda irili ufaklı online toplantılar yapıldı. Ardından başta ODTÜ, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, İTÜ, Hacettepe, Ege, YTÜ, Marmara Üniversitesi gibi köklü devlet üniversitelerinin yanı sıra Yeditepe, Bilgi, Koç Üniversitesi vb. özel üniversitelerde akademik boykot başladı.

Akademik boykotun başladığı ilk gün genel

olarak öğrencilerde bir kafa karışıklığı vardı. Zira boykotun süresi, nasıl yapılacağı ve en önemlisi de taleplerinin ne olacağı konusunda bir belirsizlik hakimdi. Kimi üniversitelerde merkezi, kimi üniversitelerde ise fakülte fakülte forumlar gerçekleştirilmeye çalışıldı. Buralarda taleplere dair tartışmalar yürütüldü.

Ancak boykotun ilk gününden ilerleyen günlerine değin taleplerin belirlenmesinden boykotun örgütlenmesine kadar tüm üniversitelerde farklı süreçler yaşandı. Farklı üniversite ve fakülteelerde “Diploma iptali geri çekilsin!”, “Kulüp ve topluluklara dönük baskı ve yasaklar son bulsun!”, “Kayyım uygulamaları son bulsun!”, “Gözaltılar ve tutuklamalara son verilsin!” gibi talepler öne çıktı.

İstanbul’da akademik boykot süreci

Akademik boykot üzerinden İstanbul’da sürecin ilerleyişine dair örnekler vermek anlamlı olacaktır. İstanbul’daki Akademik boykot forumlarında, daha önce okullarda ÖTK mekanizması için çalışma yürüten reformist gençlik örgütleri, boykotun aşağıdan yukarıya doğru örgütleneceğine dair tartışmalar açtılar. Bunun için bölüm, fakülte, üniversite seçimleri yapacaklarını ifade ettiler. Ancak süreç sağlıklı ilerletilmedi. Fakülte ve üniversite temsilcileri çoğunlukla bu örgütlerden insanlar üzerinden belirlendi.

Süreç içerisinde hareketin kendiliğinden ileri çıkarttığı öncüler başta olmak üzere, boykot ve eylemlere katılan öğrencilerin bir kısmı temsilcilerin demokratik yollarla seçilmediğini forumlarda veya yaptıkları tartışmalarda sıklıkla ifade ettiler.

Örneğin İstanbul’da bu temsilcilerin oluşturduğu “İstanbul Boykot Komiteleri Koordinasyonu”nun öğrencilere yaptığı eylem çağrıları, öğrenciler tarafından *“Bu eylem kararları ve eylem yerleri neden forumlarda belirlenmiyor. Biz tartışmaların parçası olamıyoruz, karar alma mekanizmalarında yokuz, kararlar tepeden inme”* gibi tepkilerle karşılandı. Sürecin örgütlenişine dair benzeri

tepkiler kimi forumlarda ve öğrencilerin tartışma zemini olan sosyal medya ve Whatsapp gruplarında sürekli olarak dile getirildi.

Yine de bütün eksikliğine ve tartışmalı yanlarına rağmen boykot komitelerinin (dolaysız olarak buradaki reformist gençlik örgütlerinin) çağrısı ile kitlesel eylemler gerçekleştirildi.

Ancak söz konusu “eylem komiteleri”nin eylemlerin sorumluluğunu almakta yetersiz kaldıkları görüldü. Örneğin “25 Mart Büyük Maçka Yürüyüşü”nde eylem komitesi, devrimci şiarların yer aldığı flamalara dönük saldırılarda faşist provokasyona zemin hazırlayan bir tutum aldı. 27 Mart’ta ise kendi yaptığı eylem çağrısına “eylem zayıf geçecek”, “polis kuşatması ve gözaltı saldırıları var” vb. bahanelerle son anda gitmeyerek (kimi üniversitelerden komiteler son anda eylemin planlayıcısı olmaktan çekildiğini söylerken, kimisi ise alana hiç gitmedi) oradaki gençliğin tepkisini çekti

Bütünıyla bakıldığında, üniversitelerde gerçekleştirilen “akademik boykot”un boykottan çok üniversiteler merkezli kitlesel gençlik eylemleri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Gençlik neden sokakta?

Üniversite gençliğini kitlesel olarak harekete geçiren en temel etken, haklarının sistematik olarak gasp edilmesi, özgürlük alanlarının gerici-faşist iktidar tarafından zorbaca baskılanması ve her geçen gün derinleşen geleceksizlik sorunu oldu. Zira gençlik, ekonomik-mali krizin yıkıcı sonuçlarını doğrudan yaşıyor. Yoksulluk, okurken çalışmak zorunda olmak, en temel ihtiyaçlardan dahi yoksun kalmak, eğitim hakkının gasp edilmesi, özgürlüklerine dönük saldırılar kriz koşullarında alabildiğine yoğunlaşmış ve yaygınlaşmış durumda. Bütün bunlar gençlik cephesinde öfkeyi mayalıyordu. Gençliğin öfkesini patlatan ise AKP-MHP iktidarının sonu gelmez zorbalığı oldu.

AKP-MHP iktidarı, adım adım inşa ettiği

zorbalık rejimi ile bütün bir toplumu baskı altına alıyor. Hem dinci-gerici ideolojik saldırılar hem de temel demokratik hak ve özgürlüklere dönük saldırılardan toplumun ezici çoğunluğu payına düşeni fazlasıyla alıyor. Sokaklarda, kampüslerde, işyerlerinde yani yaşamın üretildiği her alanda rejimin faşist baskı ve zorbalık gün be gün tırmandırılıyor. İşçi ve emekçilerin hakları sürekli tırpanlanıyor. Grevler, hak arama eylemleri yasaklanıyor. Üniversitelerde ise kayyım rektörler tek adam rejiminin bir aparatı olarak çalışıyor. Üniversitelerde dinci-gerici iktidarın ideolojik referanslarına uymayan hiçbir söze, etkinliğe, düşünceye yaşam hakkı tanınmıyor. Gençlik söz söyleyemediği, en temel ihtiyaçlarından dahi mahrum kaldığı kampüslerde, yurtlarda ve sokaklarda kendini sıkışmış hissediyor. Bu boğucu kuşatmaya ekonomik krizin ödettilen istenen faturasının da eklenmesi, gençliğin öfkesinin büyüyerek kampüslerden sokaklara kitlesel olarak taşmasına yol açtı.

Bu öfke AKP-MHP iktidarının doğrudan sorumlusu olduğu ekonomik-sosyal yıkıma dönük bir öfkedir aynı zamanda. Bu öfke faşist tek adam rejiminin kalıcılaştırılmasına dönük bir isyandır. Kural tanımazlığa, pervasızlığa, en temel hakların dahi tek adamın iki dudağı arasından çıkan kararlarla askıya alınabilmesine dönük bir tepkidir. Gerici-faşist rejime yandaş olmayan kesimlere “söz hakkı tanınmaması”na dönük bir haykırıdır. Depremlerde, yangınlarda, kadın ve çocuk cinayetlerinde, genç intiharlarında sorumlu olan rejimin hesap vermemesine, kendisini her seferinde aklamasına dönük bir tepkidir. Bu direniş, bir yandan özgürlük alanlarına dönük saldırılara öte yandan dayatılan koyu geleceksizliğe karşı bir isyandır. Faşist tek adam rejiminin kalıcılaşması için yapılan saldırılara bir karşı koyuştur.

Yıllardır işçi ve emekçilerin yanı sıra gençlerin de umutları burjuva düzen muhalefetine etkisiyle dört yılda bir yapılan göstermelik seçimlere endeksleniyordu. Ancak tek adam rejiminin İmamoğlu üzerinden burjuva düzen muhalefetine de hedef alarak saldırması, önünde engel olarak gördüğü her şeyi hoyratça

bertaraf etmeye dönük politikaları, “seçimler” üzerinden yaratılan yanılsamayı da kitleler nezdinde tartışmalı hale getirdi.

Gençlik kitlelerinin başta İstanbul olmak üzere İzmir ve Ankara gibi metropollerde dile getirdiği “miting değil eylem!”, “kurtuluş sokakta, sandıkta değil!” vb. söylemler bu açıdan dikkate değer bir olgudur. Gençlik uzun bir aradan sonra yüzünü kitlesel olarak sokağa, fiili meşru mücadeleye dönmüştür. Hak ve özgürlüklerin gasp edilmesine, dayatılan geleceksizliğe, faşist baskı ve zorbalığa karşı öfkesi büyüyen üniversite gençliği, edilgen bir konumda kalmayı bırakıp tüm enerjisiyle harekete geçmiştir.

Gençlik eylemlerinden bazı gözlemler

- Eylemlerde en çok tepki AKP-MHP iktidarına ve tek adam rejimine yöneliktir. Baskı, geleceksizlik, saldırılar hep tek adam rejimi ile ilişkilendirilmektedir. Eylemlerde sık sık Gezi Direnişi vurgusu öne çıkmaktadır. Sokağa çıkan gençlik Gezi Direnişi'nin iktidarı korkuttuğunu biliyor. İktidarın bu korkusunu büyütmek için “biz de sokaktayız” diyerek Gezi'yle bağ kuruyor.

- İlk gün Saraçhane'de atılan ve sonradan bütün eylem alanlarına yayılan “Kurtuluş sokakta, sandıkta değil!” şiarının kitlelerde bir karşılığı oldu. Sokaktaki gençlik, siyasal iktidarın “seçimleri” ve sonuçlarını dahi tanımayabileceğini son saldırılar üzerinden gördü. Bir önceki başkanlık seçimlerinde gençlik kitleleri düzen muhalefetine belirgin bir umut bağlamıştı. Ama gelinen yerde seçimlerin yapılıp yapılmayacağını tartışıyorlar.

Bu nedenle “sokak” eğilimi gençliğin belli bir kesimini etkiliyor olsa önemlidir. Zira sokağa çıkmak ve harekete geçmek kitlelerin bilincine fiili meşru mücadelenin önemini açılıyor.

- Gerek kitle hareketi sürecinde öne çıkan slogan ve şiarlarda, gerekse gençliğin kendine özgü formüle ettiği taleplerde Gezi Direnişi'nin etkisi açıkça görüldü. İstanbul, Ankara, İzmir

başta olmak üzere birçok şehirde “Her yer Taksim, her yer direniş!” sloganı atıldı. Bu açıdan Haziran Direnişi sürecinde barikatlar aşılarak Taksim Meydanı’na girilmesi bugünkü hareket adına bir tür eşik sayıldı. Belli bir gençlik kitlesinin Saraçhane’de kürsü önünde yapılan mitinge katılmak yerine Bozdoğan Kemerî’ne yönelmesi bu bakış açısının bir sonucudur. Üniversite forumlarında ya da farklı mecralarda CHP mitinglerine gitmek yerine ayrı eylemlere gitmeyi tartışmak da bunun bir örneğidir.

- Devrimci mücadelenin birikimine ait olan “Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiçbirimiz!”, “Faşizme karşı omuz omuza!” vb. sloganlar eylemlerde azımsanmayacak ölçüde kullanıldı ve sahiplenildi. Bu hareketin ileri yanlarını temsil etmektedir.

- Öte yandan milliyetçi ve burjuva cumhuriyete atıf yapan değerler, söylem, şiar ve marşlar da önemli bir gençlik kitlesi tarafından sahiplenildi.

Zorbalığa karşı özgürlük mücadelesini büyütmek için!..

Üniversite gençliğinin sürükleyici bir dinamik olarak içerisinde yer aldığı bir halk hareketi yaşandı. Sokaklar, kampüsler, kent meydanları dolup taşı. Gelinen yerde bu direniş tek adam rejiminin korkusunu büyüttü. Bu nedenle dizginsiz bir polis-yargı terörü devreye sokuldu, binlerce kişi gözaltına alındı, yüzlerce kişi tutuklandı. Açıkça görülmektedir ki, halk hareketi baskı ve zorbalıkla ezilmek isteniyor. Kitleler korkutularak yılgınlığa düşürülmek isteniyor. Bütün bunlara karşı yapılması gereken, zorbalığa karşı direnişi güçlendirmek, eylemli mücadeleyi sokaklarda, kampüslerde ve işyerlerinde büyüterek bir adım öteye taşımaktır.

Gençlik güçleri ise üniversiteler temelinde hareketin kalıcı mevzilerini yaratmak sorumluluğuyla yüz yüzedir. Bu konuda anlamlı çabalar olsa da, bu henüz hareketi ileriye taşımak ve muhtevasına etki etmek açısından yeterli değildir. Dolayısıyla üniversitelerin

içerisinde daha güçlü süreçler örgütlenebilmeli, talepler belirlenip somutlanmalı ve ayağa kalkan üniversite gençliği kalıcı mevzilere kavuşturulabilmelidir. Bunun imkanları düne göre çok daha fazladır.

Gündemdeki halk hareketi heterojen bir yapıya sahiptir. Eylemlerde kimi zaman duyulan faşist söylem ve sloganlar bunun bir sonucudur. Fakat bu söylem ve şiarlar kitlenin genelinde kabul görmemektedir. Buna rağmen, kitle hareketini saptıran, burjuva milliyetçiliği üzerinden gölge düşüren bu faşist söylem, şiar ve sloganlarla mücadele etmek de büyük bir önem taşımaktadır. Bu da ancak kitle hareketinin geneline devrimci-ilerici söylemleri mal etmekle, üniversite zeminlerinde şekillenen mücadele dinamiklerine yapılacak müdahalelerle (talep belirlemekten, devrimci-ilerici şiar ve araçları öne çıkarıp etkili bir şekilde kullanmaya değin) mümkün olabilir.

Gençlik kitleleri uzunca bir süreden sonra yeniden bütün dinamizmi ile harekete geçmiştir. Zorbalığa karşı yüzünü özgürlüğe dönmüş, dinci-gerici iktidar ve düzen muhalefetine yıllardır kriminalize etmeye çalıştığı sokak eylemleriyle tepkisini ortaya koymuştur. Meydanları, kampüsleri, sokakları dolduran öfke bu haramiler saltanatının ancak sokakta yıkılacağını bir kez daha göstermiştir.

İstanbul’dan Genç Komünistler

Anti-faşist zaferin 80. yıldönümü...

Hitler faşizmini sosyalist Sovyet halkları ezdiler!..

Nilgün Eren

Berlin'e orak-çekiçli kırmızı bayrağı Sovyet Kızıl Ordu birlikleri diktiler!..

İnsanlık tarihinin tanık olduğu en kanlı ve en tahrip edici savaş oldu ikinci emperyalist dünya savaşı. Modern barbarlık sistemi olan kapitalist emperyalizmin yolaçtığı akıl almaz bir kıyım savaşıydı bu. 60 ülkeyi içine alan bu savaşta 50 milyon insan yaşamını yitirdi, 55 milyon insan sakat kaldı.

Bunalım içinde debelenen kapitalizmin özbeöz çocuğu olarak yükseldi Hitler... Sosyalizmi kurma yolunda önemli mesafeler alan Sovyetler Birliği'ne karşı kapitalist dünyanın saldırı üssü olarak kullanıldı Alman faşizmi... Bunalımın yolaçacağı bir devrimci dalga korkusuyla da hareket eden emperyalist Batı, Sovyetler Birliği'nin tüm çabalarına

rağmen, Hitler'in Avrupa'daki ilerleyişini durdurmak için kayda değer hiçbir şey yapmadı. Hitler Almanya'sı önce Avusturya'yı ilhak etti. Batılı emperyalist devletlerin teslimiyetçi Münih komplosundan güç alarak ardından Çekoslavakya'yı işgal etti. Nihayet Polonya'ya saldırısıyla savaş resmen başlamış oldu. Alman orduları 8 ay gibi kısa bir süre içinde Batı Avrupa'nın önemli bir bölümünü ele geçirdiler. Böylece Batı'yı sağlam bir cephe gerisi haline getiren Hitler, bu işgal sayesinde daha da güçlendirdiği savaş makinasını Sovyetler Birliği üzerine sürdü.

Bütün güçlerini seferber eden, son derece donanımlı ve deneyimli bir orduya sahip

bulanan Alman faşizmi, birkaç ay içinde Sovyet topraklarının önemli bir bölümünü ele geçirdi. Alman tümenleri Leningrad, Moskova ve Stalingrad'a dayandı.

Sosyalizmin ilk ciddi sınavıydı bu savaş. Batılı emperyalistler sosyalizmin bu ilk devletinin savaşın yıkıntıları altında kalacağı beklentisi içindeydiler. Ancak Hitler'in faşist sürüleri Volga'dan öteye geçmeyi başaramadılar. Yalnızca Kızıl Ordu ile değil, dişıyla tırnağıyla savaşan özverili ve kararlı bir halkın topyekûn direnişiyle karşı karşıya kaldılar. Stalingrad'da yalnızca sokak sokak, ev ev değil, oda oda verilen inanılmaz bir direniş ortaya konuldu; taşla, bıçakla, sıcak suyla savaşıldı. 182 gün büyük olanaksızlıklar içinde sürdürülen böylesine özverili bir direniş sayesinde ki, Stalingrad düşmana geçit vermedi. Moskova'da ve Leningrad'da emekçiler tarafından halk alayları kuruldu. Leningrad tam 900 gün faşist kuşatmaya direndi. İşçiler, kolhozcu köylüler ve aydınlardan oluşan savaşçı birlikler Kızıl Ordu ile kenetlenerek bu faşist sürüleri geri püskürttüler. İşgal bölgelerinde de yoğun bir partizan savaşı yürütülerek Alman ordusuna ağır kayıplar verdirildi.

"Hitler bir imha savaşı istiyor. Ona istediğini vereceğiz!" demişti Stalin. Sosyalist Sovyet ülkesi bu vaadi büyük bir kahramanlıkla gerçekleştirdi. Olağanüstü bir çaba ile bütün güçlerini seferber eden Sovyet halkları, bu insanlık düşmanı savaş makinasını imha etmeyi başardılar.

Burjuva Fransa birkaç hafta içinde teslim alınmış, Hitler'in ordusu ciddi bir direnişle karşılaşmadan Paris'e girmişti. Topraklarının önemli bir bölümü işgal altında bulunan, sanayisinin üçte ikisi tahrip olan sosyalist Sovyetler Birliği'nde ise inanılmaz bir topyekûn direniş ortaya konuldu.

Bu nasıl mümkün olabilmişti?

Bu savaşta karşı

karşıya gelen iki karşıt toplumsal-politik sistemdi. Kapitalist sistemin çürümüşlüğü'nün ve kokuşmuşluğu'nun en çıplak ifadesi olan Alman faşizmi, sosyalizme karşı bir ölüm-kalım savaşı açmıştı. Sovyet halkı bunun bilincindeydi. Büyük acılara ve yoksunluklara katlanarak yepyeni bir toplumu kurmanın mücadelesine girişmiş ve bunda önemli mesafeler elde etmiş olan Sovyet insanı, davasının haklılığına derinden inanıyordu. Uğruna savaşacağı sağlam değerlere sahipti. Bunun sağladığı moral üstünlükle olağanüstü bir savaşma gücü ortaya koyabildi. Bütün bir ülke adeta tek bir savaş karargâhı haline getirildi. Örgütlü ve sağlam bir cephe gerisine, dinamik yedek güçlere sahip olan Kızıl Ordu ile, onunla omuz omuza savaşan bir halkın zaferiydi elde edilen...

Sovyet halkı yalnızca kendisine yönelen bu tehlikeyi ezip geçmekle kalmadı. Savaşın en büyük yükünü omuzlayarak, en ağır bedelleri ödeyerek bütün Avrupa halklarını da Hitler belasından kurtardı. Savaş Avrupa halkları için de tam bir yıkım olmuştu. Binlerce insan kurşuna dizilmiş, cezaevlerine ve toplama kamplarına doldurulmuştu. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden toplanan 12 milyon işçi, bu kıyım makinasının emrinde en ağır koşullarda çalışmaya zorlanmıştı. İğrenç ve insanlık dışı bir imha hareketi ile milyonlarca Yahudi katledilmişti. Avrupa adeta bir hapisane görünümü almıştı.

Sovyet halkının ortaya koyduğu görkemli

direnış işgal altında bulunan halklara büyük bir moral verdi. 1941 sonbaharından itibaren Avrupa'da anti-faşist yeraltı direnişleri yaygınlaşmaya başladı. Hitler bir yıldırım harekâtı ile Sovyetler Birliği'ni kısa sürede ezip geçeceğini hesaplıyordu. Bunu başaramadığı gibi, cephe gerisi de zayıflamaya başladı. Fransa, İtalya, Yugoslavya, Çekoslovakya, Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk vb. ülkelerde anti-faşist halk hareketleri giderek güç kazandı.

Bu savaşta en ağır bedeli Sovyet halkları ödedi. Hitler faşizmiyle tek başına savaşmak zorunda kaldıkları içindir ki, 27 milyona yakın Sovyet insanı yaşamını yitirdi. 25 milyon insan evsiz kaldı. 1710 kent, 70 bin köy yakılıp yıkıldı. Yaklaşık 32 bin işletme yok edildi. 65 bin kilometre uzunluğundaki demiryolu yıkıldı. 98 bin kolhoz, 5 bin sovhoz ile makine ve traktör istasyonları talan edildi...

Anti-Hitlerci ittifakın emperyalist kanadı söz verdiği "ikinci cephe"yi bir türlü açmadı. İki yıl boyunca Sovyetler Birliği'ni büyük ve kaba bir ikiyüzlülükle oyalayıp durdu. Böylece faşist Almanya'yla süren savaşın tüm yükü Sovyet halklarının omuzlarına bindi. Elbette ki ikiyüzlü emperyalistler çok bilinçli bir sinsi davranış içindeydiler. Amaç, savaşı sürdürmekte olan tarafların birbirlerini yıpratıp güçten düşürmelerini beklemektir. Böylece zamanı geldiğinde devreye girecek, durum üzerinde hakimiyet kuracak, kolay yoldan savaşın gerçek galipleri olup çıkacaklardır.

Ancak Hitler ordusuna öldürücü darbeyi vuran ve onu gerisin geri Avrupa'ya sürmeye başlayan şanlı Kızıl Ordu, tüm bu aşağılık hesapları altüst etti. Sovyet Kızıl Ordusu'nun karşı konulmaz bir mutlak zafere doğru yürüdüğünü ve komünistlerin önderliğindeki direniş hareketlerinin çeşitli Avrupa ülkelerinde inisiyatifini ele aldığını gördükleri andan itibaren ki, ABD ve İngiliz emperyalistleri nihayet harekete geçmek zorunda kaldılar. Savaşın uzaması, tüm kayıplarına rağmen Sovyetler Birliği'ni zayıflatmak bir yana, onun birçok bakımdan daha da güçlenmesine yolaçıyordu. Savaş koşullarına rağmen Sovyet ekonomisi olağanüstü bir gelişme dinamizmi göstermişti. 1940 yılı ile kıyaslandığında, uçak üretimi dört, top üretimi yedi, tank üretimi sekiz katına ulaşmıştı. Demir ve kömür üretiminde çok büyük oranlarda artış kaydedilmişti.

Sovyetler kullandıkları savaş malzemesinin yüzde 80'ini kendileri üretiyorlardı. Sovyet halkı kendi güç ve olanaklarıyla Hitler'i ülkesinden kovmakla kalmamış, hızla Avrupa'ya doğru ilerlemeye başlamıştı. En önemlisi de, Sovyet rejimi Avrupa halkları nezdinde büyük bir itibar kazanmıştı. Avrupa'da gelişen direnme hareketi giderek güçleniyor ve komünistler anti-faşist halk hareketinin öncü güçleri haline geliyorlardı. Komünist partilerinin üye sayısı büyük bir hızla artmaya başlamıştı. Emperyalistlerin söz verdikleri "ikinci cephe"yi açmayı biraz daha geciktirmeleri durumunda, Avrupa'ya zafer bayrağı tümüyle Sovyetler Birliği ve devrim yolunu tutacak halklarca dikilecekti.

İşte İngiliz ve Amerikan emperyalizminin müdahalesi bu koşullarda gündeme geldi. Normandiya Çıkarması'nı yaparak, nihayet "ikinci cephe"yi açmış oldular. Ancak, Stalin'in çok yerinde ifadesiyle, onlar "ikinci cephe"yi açmamış olsalardı, bu aynı şeyi halklar devrimci bir temelde yapmış olacaklardı. Emperyalist Batı tarafından büyük bir başarı olarak sunulan Normandiya Çıkartması'nın savaşın gidişatında hiçbir tayin edici rolü olmamıştır. Gerçek "ikinci cephe" bu ülke halkları tarafından açılmıştır. Çıkartma, ancak Sovyetler Birliği'nin büyük bir kısmı düşmandan temizlendikten ve Kızıl Ordu Polonya'ya girdikten sonra, 6 Haziran 1944'de yapılmıştır. Bu savaşta İngiliz ve Amerikan ordusunun kayıplarının toplamı yalnızca 500 bin civarındadır.

Dünya halklarının kaderini belirleyen anti-faşist zaferin tüm onuru komünistlerindir. Yalnızca Sovyetler Birliği'nde değil, Avrupa'da da son derece elverişsiz koşullarda ve büyük olanaksızlıklar içinde en önde mücadeleye atılanlar ve en ağır yükü omuzlayanlar onlar olmuşlardır. Direniş boyunca yalnızca Fransa'da 75 bin komünist kurşuna dizilmiştir. İtalya'da katledilen komünist sayısı ise 40 bindir.

Batılı emperyalistler ve Rus emperyalizminin yeni temsilcileri bu yıl da anti-faşist zaferi kutlayacaklar. Her zamanki ikiyüzlülükleriyle, bir kez daha, gerçek sahibi sosyalist Sovyet ülkesi ve dünya halkları olan zaferi kendi zaferleri olarak sunacaklar. Fakat hiçbir çaba, bu savaşın gerçekte iki sistem arasında yaşandığını ve zaferin sosyalizmin ilk ülkesinin kahramanca direniş sayesinde kazanıldığını unutturamayacak.

Haziran Direnişi ve Kürt hareketi

Kürt hareketi Haziran Direnişi karşısında önyargılı, öngörüsüz ve tutarsız bir tutum sergiledi. Solda mazur göstermeye çalışanlar olsa da gerçekte bu kaba tutarsızlığın haklı ve anlaşılabilir bir nedeni yoktu. Herşey bir yana, direnişin patlak vermesinde bizzat bir BDP milletvekilinin sembolik bir rolü vardı ve kendisi bununla hala da övünmektedir. Bu durumda direnişe karşı daha başından bu önyargı, bu akıl almaz güvensizlik, anlaşılır şey değildi.

Kürt basınında köşe sahibi bazı kimseler daha ilk günden itibaren harekete Ergenekon oyunu damgasını vurdu. Bu AKP ile aynı ağzı kullanmaktı ve bunu yapanların siyasal kimliklerine bakıldığında bu şaşırtıcı da değildi. Bu gerici söylemi Sırrı Sakık, Ahmet Türk gibi parlamenterler sürdürdüler. Dahası işi açıktan hükümete kalkan olmaya kadar vardırıdılar. Kürt hareketinin ilerici kanadının şaşaladığı, sessiz ve edilgen bir kuşukculuk içerisinde hareket ettiği günlerde, hareketin gerici kanadı sesini yükseltti ve kamuoyu önünde öne çıktı. Basında ve parlamentoda bunu yapanlar tam da Kürt burjuvazisinin temsilcileriydi.

Haziran Direnişi bir patlamanın ürünü idi ve bunun nasıl bir patlama olduğunu kestirmekte fazlaca bir güçlük yoktu. Sonuçta Kürt hareketi hayatın içinde, kitlelerle geniş bağları var. Haziran Direnişi gerçekliğini anlamada birçok imkana sahip. İstanbul'da patlak verip Türkiye'nin dört bir yanına yayılan bir hareketin içinde çok farklı siyasal eğilimler, bu arada ulusalcıların da olmasından daha doğal ne olabilirdi? Politikada büyük deneyim sahibi Kürt hareketi için bunu anlamak o kadar zor muydu? Haziran Direnişi tüm görkemiyle sürüyorken tutup onu Ergenekon'un bir oyunu sayarak AKP ağzı ile konuşanların, bunu neden yaptıklarını anlamakta bir güçlük yoktu. Şaşırtıcı

olan, hareketin ilerici kanadının açıklıktan yoksun, belirsiz, tutarsız, çelişik ve tereddütlü tutumlarıydı.

Buradaki zaafiyeti koşullandıran ana etken, "çözüm süreci" adı altında AKP hükümetiyle girilen angajmandır. Kürt hareketinin bu angajmanı, AKP hükümetini sarsan görkemli bir kitle hareketine uzun süre mesafeli durmasının gerisindeki ana nedendir. Demek istiyorum ki, Kürt hareketininki basitçe gerçeği görememek değildir. Girdiği o yönelimin yarattığı bir handikaptır sözkonusu olan. Ya "çözüm süreci" adı altında hükümetle girilen o aldatıcı ilişkinin kopmasını göze alacaktı, ya da Haziran Direnişi'nin gerçek niteliğini, gücünü ve sunduğu çok önemli olanaklarını görmezden gelecekti. Yaptığı ikincisi oldu.

Oysa Haziran Direnişi Kürt sorununun gerçek çözüm yolunun nereden geçtiğini pratikte göstermiş oldu. Birleşik mücadele içerisinde birbirini anlamamanın, birbirinin kimliğine ve istemlerine saygı duymamanın, birbirini desteklemenin, giderek de bir birleşik mücadele örmenin, bu mücadele içinde birleşip kaynaşmanın ne demek olduğunu mücadele pratiği içinde ortaya koydu. Direnen kitlelerin bir kesimi ilk kez olarak Kürdistan'daki direniş bu denli açık ve eylemli biçimde sahip çıktılar. Kürdistan'daki mücadele ile kendi mücadeleleri arasında politik ve duygusal bağlar kurdular. Binlerce kişi anında "Diren Lice, Kadıköy seninle!" sloganlarıyla yürüdü. Ve Kadıköy dediğiniz, direnişin İstanbul'daki merkez üslerinden biriydi.

Özetle Haziran Direnişi mevcut Kürt politikasının açmazı kadar Kürt sorununun uzun vadede soluklu çözümünün yolunu da gösterdi. Ancak birleşik bir mücadele pratiği içinde her türden önyargının yıkılıp aşılabileceğini, gerçek

bir birleşme ve kaynaşmanın ancak bu yolla gerçekleşebileceğini, böylece de sorunun sağlıklı ve kalıcı çözümünün yolunun açılacağını gösterdi.

Haziran Direnişi aynı zamanda Kürt hareketinin o heterojen sosyal-siyasal karakterine de ayna tutmuş oldu. Kürt burjuvazisinin temsilcileri durmadan direnişe kara çaldılar. Sırrı Sakık en son ana kadar AKP ağız ile konuşmaya devam etti. Böylece Kürt gericiliğinin ulusal hareket içindeki gücünü de gösterdi. Kürt hareketinin sol kanadının temsilcisi sayabileceğimiz BDP eş başkanı direnişten aylarca sonra hala, biz hareketin kendisine değil oradaki Ergenekoncu ve ırkçı kesime karşıydık, diyor. Hareket içinde ulusalcı solun olduğu bir gerçek, ama onu tutup Ergenekoncu ve ırkçı olarak tanımlamak dayanaktan yoksun bir öznel tutumdur. Solun ulusalcı kesiminin Kürt hareketine karşı önyargılı, hatta İP örneğinde olduğu gibi düşmanca bir tutum içinde olduğu bir gerçektir. Ama öte yandan Kürt hareketinin bu türden politikalar ile ulusalcı solun önyargılarını pekiştirdiği de bir başka gerçektir. Nitekim ulusalcı solun politikasına yön verenler Haziran Direnişi karşısındaki mesafeli tutumundan hareketle Kürt hareketine karşı demagojik söylemlerini sürdürdüler. Tam da Kürt hareketi saflarında AKP ağızyla konuşan kişilerin tutumlarını kendilerine dayanak yaparak... Bundan hareketle Kürt hareketini AKP'nin yanında ve yedeğinde göstermeye çalışarak...

Oysa Türkiye'nin devrimcileri gönül rahatlığı içinde direnen kitlelere, işte görüyorsunuz, mazlum bir ulusun politik temsilcileri olarak Kürt yurtseverleri de sizinle aynı saftalar, ortak istemler uğruna birlikte mücadele ediyorsunuz diyebilmeliydiler. Kürt hareketi yanlış politik tutumuyla bunu diyebilmek olanağını en azından zora soktu. İmralı ve Kandil'den müdahale edilene kadar BDP yöneticileri bir çift düzgün cümle bile kuramadı Haziran Direnişi lehine.

Sorunun bir başka yönü daha var. Taksim'i işgal eden topluluğun yüzde 15'i oyunu BDP'ye verdiğini söylüyor, bazı anketlerden yansıdığı kadarıyla. Buna bir de daha solda olanları, harekete siyasal sınıf bilinci üzerinden katılan Kürt emekçilerini katınız. Bu, büyük

kentlerdeki Kürt emekçilerinin harekete etkin biçimde katıldığını da gösteriyor. Kürt hareketinin yaşadığı bocalamaların bu düzeyde bir katılımı engelleyemediği görülüyor. Bu da son derece anlaşılır bir durumdur. Her büyük toplumsal patlamada sonuç farklı olmayacaktır. Türkiye'nin büyük kentlerinde sol siyasal eksenli gelişebilecek her hareket birleşik mücadele dinamiği demektir ve kaçınılmaz bir biçimde Kürt emekçilerini de saflarına çekecektir. Üstelik geniş kitleler halinde.

Kürt hareketinin bugünkü zengin sosyal bileşimi aynı zamanda onun zayıflığıdır. Zira ulusal kimlik üzerinden gelen bu zengin sosyal bileşim, aynı zamanda ulusal ortak paydanın en alt noktadan, en geri çizgiden kurulması anlamına gelir. Hareketin mevcut ulusal reformist kimliği aynı zamanda buradan gelmektedir. Sınıflar mücadelesinin, Haziran Direnişi türünden kitle hareketlerinin basıncı altında bu heterojen yapı kaçınılmaz bir biçimde ayrışacaktır. Bir kesim devrimcileşirken, öteki bir kesim daha açık biçimde düzen saflarına kayacaktır. Ve bu ayrışmayı belirleyen temelde sınıfsal konumlar, çıkarlar ve buna dayalı tercihler olacaktır.

Bu süreçte HDK'nın tutumu gerçek anlamıyla bir iflas pratiği olmuştur. HDK güya Türkiye'deki toplumsal dinamikleri kucaklayan ve Kürt hareketi ile birleştiren bir oluşum olacaktı... Ama tam da buna elverişli bir hareket karşısında HDK'nın kendisi de Kürt hareketiyle o aynı zaafiyeti yaşadı. Bu ise HDK'nın Türkiye'deki toplumsal dinamikleri kucaklayan genel bir şemsiye değil, fakat yalnızca Kürt hareketinin bir uzantısı, kişiliksiz bir eklentisi olduğunu gösterdi. Hatayı Kürt hareketi yaptı, eklentisi durumundakiler ise bunu paylaştı. Kürt hareketinin izlediği politikaların bir uzantısı olmanın yolaçtığı bir kaçınılmaz akıbet oldu bu. İçlerinden bazıları bunun sıkıntısını duysalar da, sonuçta kimse bu tutumun dışına çıkmadı. Bu da daha baştan, daha bir ilk önemli sınavda, HDK'nın politik ve moral iflası demek oldu.

(...)

Kürt hareketi direnişin yarattığı imkanların gerçekte fazlası ile farkında. Bunun ulusal özgürlük mücadelesine yeni bir soluk kazandıracağını da biliyor. Çözüm süreci

(Devamı s.11'de)

Kendiliğinden patlamalar ve devrimci partiler

Tunus ve Mısır örnekleri, büyük kitle hareketlerinin, isyan ya da ayaklanmaların, kurulu düzenin siyasal ve sosyal yapısına yönelebilmesinde devrimci önderliğin, ancak bu sayede olanaklı olabilecek devrimci yön ve programın tayin edici önemini de, kendi yapısal zayıflıkları üzerinden de olsa, bir kez daha göstermiş oldular. Gerek Tunus gerekse Mısır ayaklanmaları ifadenin en tam anlamında kendiliğinden hareketler oldular ve öylece de kaldılar. Buradaki sorun halk ayaklanmalarının beklenmedik bir biçimde kendiliğinden patlak vermeleri değildir. Vurgulamış bulunduğumuz gibi, bu türden hareketlerde ve devrimlerde bu genellikle böyledir. Sorun, bu hareketlerin patlak verdikten sonra da herhangi bir devrimci yönelimden, açık bir politik yön ve programdan, bunu olanaklı kılacak devrimci bir önderlikten yoksun kalmalarıdır.

Temel önemdeki bu yapısal zaafıtan dolaydır ki, ilgili ülkelerin egemen sınıfları ile arkalarındaki emperyalist güçler, ayaklanmaları belli sınırlar içine hapsederek denetim altına almakta belirgin bir kolaylık yakaladılar. Bu, Mısır'da özellikle böyle oldu. Emperyalistler ve Mısır burjuvazisi, bir yandan hareketi "devrim" nitelmesiyle okşayıp yüceltirlerken, öte yandan onu devrimci bir mecraya büyümekten başarıyla alıkoydular. Tam da işçi sınıfının üretim alanları üzerinden harekete geçtiği ve kendi sınıf istemlerini özel bir biçimde dile getirdiği bir evrede ise, diktatörü harcayıp hareketi durdular. Böylece de diktatörlüğü tüm yapıyla ayakta tutmayı başardılar. Düzen ordusu ile düzenin temel payandalarından gerici Müslüman Kardeşler hareketi, her biri kendine özgü konumları ve rolleri üzerinden, bunun başarılmasında düzenin iç ve uluslararası efendilerine paha biçilmez bir hizmet sundular.

Mısır'daki gibi muazzam bir halk hareketi

patlamasının bu denli kolay bir biçimde dizginlenmesi ve denetim altına alınması, devrimci yön ve programın, onun taşıyıcısı ve uygulayıcısı olabilecek devrimci bir partinin olayların seyrindeki tayin edici önemini bütün açıklığı ile bir kez daha ortaya koymuştur.

Fakat sorun kendi başına devrimci bir partinin olup olmaması da değildir. Sorun aynı zamanda, bu devrimci partinin, isyan, ayaklanma ya da devrim türünden bir hareket kendiliğinden patlak verdiğinde, onun önüne düşebilecek, ona başarıyla yön verebilecek bir birikime ve hazırlığa, güce ve örgütlülüğe, uzun yılların ve en farklı mücadele koşullarının ürünü bir pratik deneyime ve önderlik yeteneğine az çok sahip olabilmesidir de. Eğer bu türden bir ön hazırlık ve birikim yoksa, olayların patlak vermesi devrimci partinin hızla güç kazanmasını ve öne çıkmasını alabildiğine kolaylaştıracak olsa bile, onun harekete başarıyla hâkim olması ve doğru bir biçimde yönetip yönlendirmesi yine de olanaklı olamaz.

Nitekim Mısır'da değilse bile Tunus'ta olaylarda belirli bir rol oynayan devrimci bir parti var. Ama görülebildiği kadarıyla bu partinin olayların gidişini esasa ilişkin olarak etkileme gücü ve yeteneği hiç değilse halen yok.

Buradan çıkan esaslı dersi iki önemli ve birbirini tamamlayan aktarma üzerinden ortaya koymak istiyoruz. Bu iki aktarma Tunus ve Mısır'dan devrim için dersler kapsamında buraya kadar söylediklerimizin de toparlanması anlamına gelecek.

Aktarmalardan ilki Lenin'in "Nereden Başlamalı?" başlıklı çok iyi bilinen makalesinden:

"... Durmadan sistemli ve planlı hazırlıktan söz ettik; ama amacımız asla, istibdadın ancak düzenli bir kuşatmayla ya da örgütlü bir saldırıyla yıkılabileceğini ima etmek değildir.

Böyle bir görüş hem saçma, hem de hayattan kopuk bir görüş olur. Tam tersine, istibdadın, kendisini sürekli olarak tehdit eden kendiliğinden patlamaların ya da önceden görülemeyen siyasi karışıklıkların etkisi sonucu çökmesi son derece mümkündür ve böyle olasılık tarihi olarak çok daha fazladır. Ama maceracı kumarlardan sakınmak niyetinde olan bir siyasi parti, faaliyetlerini, böyle patlamaları ve karışıklıkları beklemeye dayandıramaz. Biz kendi yolumuzda ilerlemeli ve düzenli çalışmamızı sebatla sürdürmeliyiz. Beklenmedik olaylara ne kadar az bel bağlarsak, herhangi bir 'tarihi dönemeç' karşısında hazırlıksız yakalanmamız da o kadar imkansız olur."

İkinci aktarma ise **Ekim**'in (sayı: 165) yıllar öncesine (15 Mart 1997) ait bir başyazısından:

"Devrime doğru büyüyen politik olaylar, hemen her zaman, çok büyük ölçüde kendiliğinden bir dinamiğe sahiptirler. Devrimler planlanıp uygulanmazlar, fakat toplumun derinliklerinde oluşan patlayıcı birikimin beklenmedik zamanlarda ve biçimler içinde dış vurmasıyla oluşur ve gelişirler. Bununla birlikte, kendiliğinden patlak veren devrimler ya da büyük halk hareketleri, devrimci partiler tarafından yönetilip yönlendirilirler. Bu tarihsel olaylara bir yön, bir çizgi, bir program kazandırılarak, onlar bilinçli müdahalelerle adım adım zafere götürülebilir ve götürülürler. Devrimci önderliğin, devrimci öncü partinin bir devrimde oynayabileceği temel tarihsel rol de işte burada ifadesini bulur. Bu onun, patlak vermiş bir devrimin kaderini belirleyecek düzeydeki hayati önemde rolüdür.

"Fakat eğer devrimin ya da büyük bir halk hareketinin patlak verdiği ülkede, devrime varan ön birikim süreçleri içinde oluşmuş, gelişmiş, deneyim kazanmış, açık bir politik çizgiye ve sağlam bir örgütsel kimliğe sahip bir parti varsa, bu rolü başarıyla gerçekleştirme şansı olabilir. Patlak vermiş devrimler içinde doğan, kimliğini, çizgisini, örgütünü bu sıcak anlarda ancak kurabilen bir parti bile bu rolü oynayamaz. Ya da ancak istisnai durumlarda oynayabilir.

"Bu iki farklı duruma iki klasik örnek verilebilir. İlk duruma örnek, 1917 Rus Devrimi ve Bolşevik Partisi'dir. İkinci duruma örnek, 1918 Alman Devrimi ve Spartakist hareketten

doğan Alman Komünist Partisi'dir. Bilindiği gibi ilki zaferle, ikincisi yenilgiyle sonuçlandı..." (H. Fırat, **Dünya Ortadoğu ve Türkiye**, Eksen Yayıncılık, s.420-21)

Bu değerlendirmeyi, 1997 Mart'ında Arnavutluk'ta beklenmedik bir biçimde patlak veren, çok geçmeden silahlı ayaklanma biçimini alan ve ülkenin güney bölümüne bir süre egemen olan halk hareketini konu alan "*Arnavutluk'ta Silahlı Halk Ayaklanması*" başlıklı metinden aktarıyoruz. Ama görüldüğü gibi burada söylenen hemen her şey neredeyse olduğu gibi Tunus ve Mısır için de geçerlidir. Geleceğin devrimlerine başarılı bir önderlik, bugünden devrimin patlak vereceği ana uzanan bütün bir tarihi döneme yayılan hazırlığın başarısına sıkı sıkıya bağlıdır. Partimizin değerlendirmelerinde hep vurgulandığı gibi, eğer bugünden çok yönlü bir hazırlığı en iyi biçimde yapmazsak, özellikle de işçi sınıfı hareketi ekseninde örgütlü bir güç haline gelmeyi başaramazsak, gelecekte şu veya bu biçimde yaşanacak bir toplumsal patlama ya da devrime başarıyla önderlik etmek yeteneğinden de yoksun kalırız. Tunus'lu ve Mısır'lı devrimcilerin halen düştüğü duruma düşeriz.

(**Tunus-Mısır: Devrim için dersler, Ekim**, Sayı: 272, Nisan 2011)

İŞÇİ SINIFININ BİRLEŞTİRİCİ VE...

(Baştarafı s.23'de)

denetim altına alınabileceği, hatta Mübarek harcanmadan da yatırılabilirliği umudunu doğuran tam da bu oldu. Nitekim Mısır işçi sınıfı kendi muazzam gücünü sınıfsal istemleri eşliğinde ve üretim alanları üzerinden gösterir göstermez, meydanlardaki şekilsiz kalabalıkların bir parçası olmaktan çıkıp üretim birimleri üzerinden sınıf bölükleri halinde eyleme geçer geçmez, başta Müslüman Kardeşler olmak üzere harekete yön vermede etkin bir konumda bulunan tüm burjuva kesimler, Mübarek'in gidişini yeterli bularak isyanı hızla sona erdirmişlerdir. (...)

(**Tunus-Mısır: Devrim için dersler, Ekim**, Sayı: 272, Nisan 2011)

İşçi sınıfının birleştirici ve ayrıştırıcı rolü

(...) Bu bizi, devrimci partinin tayin ediciliği ölçüsünde, hatta söz konusu toplumun koşullarına bağlı olarak ondan bile önemli olan, bir başka önemli soruna getiriyor. Bu, işçi sınıfının olayların seyrinde oynayabileceği ve oynaması gereken roldür. Eylemli mücadeleleri ile gerek Tunus'ta gerekse Mısır'da, özellikle bu ikincisinde, gelmekte olan toplumsal sarsıntıyı önden duyuran işçi sınıfının patlak veren ayaklanmalarda etkin bir rol oynayamaması, her iki ülkede de hareketin nispeten kolayca kontrol edilebilmesinin esaslı bir nedenidir.

Tunus'taki ayaklanma konusunda bu konuda yeterli bir bilgi ve açıklık yok, hiç değilse bizim için. Ama Tunus Komünist İşçi Partisi temsilcileri işçi sınıfının ayaklanmaya katılımının zayıf kaldığını özellikle belirtiyorlar. Mısır'da ise tablo biraz daha açık. Üç haftaya yayılan ayaklanma sürecinde işçi sınıfının üretim birimleri üzerinden de hareketlenmeye başladığını ve diktatöre yol verilmesinde özel bir rol oynadığını biliyoruz. Ayaklanmanın başından itibaren ABD ile sıkı bir koordinasyon halinde olan Mısır ordusunun, tam da işçi direnişleri ve fabrika işgallerinin hızla yaygınlaştığı, işçi sınıfının gücünü üretim ve hizmet alanları üzerinden gösterdiği bir sırada apar topar Mübarek'e yol vermesi, bu çerçevede dikkate değer bir olgudur.

Kuşkusuz işçi sınıfının bu türden toplumsal hareketlerde oynayabileceği tayin edici rol çok karmaşık etkenlere bağlıdır. Fakat bu rolün temelde işçi hareketinin bağımsız devrimci politik ve örgütsel gelişimde aldığı mesafe ile sıkı sıkıya bağlantılı olduğunu biliyoruz. Bu da devrimci bir sınıf partisinin devrime etkin bir hazırlığının, her şeyden önce sınıf hareketinin bağımsız politik ve örgütsel gelişiminde aldığı mesafe ile ölçülebileceği anlamına gelir. Partimizin **III. Kongresi** ile birlikte özellikle öne çıkardığı "**Parti, sınıf, devrim!**" şiarı, ki kongre bildirisinin başlığıdır da aynı zamanda, buradaki kopmaz ve tayin edici bütünlüğü en özlü biçimde dile getirmektedir. Partinin sınıfla örgütlü birliğinin düzeyi ile devrimini kaderi birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.

Toplumsal mücadelelerde işçi sınıfı birleştirici olduğu kadar ayrıştırıcı da bir güçtür. Dahası o bunu modern burjuva toplumunda devrimci bir temelde yapabilecek biricik sınıftır da aynı zamanda. Onun birleştirici ve sürükleyici gücü, öteki emekçi katmanları kendi eksenine çekmesinde ve devrimci önderliği altında birleştirmesinde; ayrıştırıp saflaştırıcı gücü ise, sınıfsal ağırlığını ortaya koyduğu ölçüde öteki burjuva katmanların gerçek konum ve tutumlarını açığa çıkartmakta yatar.

İşçi sınıfının toplumsal bir hareket içindeki devrimci ağırlığı kaçınılmaz olarak ayrışma getirir, böylece sağlıklı bir saflaşma sağlar. Sınıfın devrimci gücü ve ağırlığı, emekçi sınıf ve katmanları kendine doğru çekerken, tüm kesimleriyle burjuva katmanları hareketin dışına iter. Böylece onların hareketi denetim altına alıp sefil çıkarlarına alet etmeleri girişimi boşa çıkar.

1905 Devrimi bunun da klasik bir örneğini vermiştir bize. Devrimde işçi sınıfı ağırlığı ve inisiyatifi ön plana çıkınca, o güne dek "özgürlük" nutukları çeken liberal burjuvazi hızla harekete yüz çevirmiş, devrime karşı gericilikle kol kola girmiştir. Tunus ve Mısır'da bu doğrultuda bir gelişme yaşansaydı, aynı şey olur, isyana şu veya bu ölçüde katılan burjuva ara katmanlar hızla harekete yüz çevirir, egemen sınıfın yanında saf tutarlardı. İşçi sınıfının ayaklanmalardaki yeri ve ağırlığının zayıflığından dolaydır ki, ara burjuva katmanların harekete katılması ve giderek hareketin üzerine bir ağırlık olarak çökmesi kolaylaşmıştır.

Bu olgu Mısır'da özellikle belirgindir. Mısır'da hareketin o "zengin" bileşimi gerçekte onun esasa ilişkin temel bir zaafı olmuştur. Büyük bir isyanın kolayca denetim sınırları içine çekilmesinde bu özel bir rol oynamıştır. Başından itibaren hem ABD'de hem Mısır burjuvazisinde hareketin

(Devamı s.22'de)

Devrime hazırlanmak!

Kapitalist dünya ve emperyalist sistem genel işleyişi içinde son otuz yıldır, ama özellikle de dizginlerinden boşalmış halde son yirmi yıldır, gezegenimizin toplumsal fay hatlarında büyük enerji birikimleri yaratmaktadır. Bu birikim henüz büyük depremlere, ki bunlar toplumsal devrimler zinciri biçiminde sökün edecektir, yol açmış olmasa da, öncü sarsıntılarını ardı arkası kesilmemektedir. Tunus ve Mısır bunun güncel yeni örnekleri oldular.

Biz komünistler nerede, ne zaman ve ne biçimde ortaya çıkacağını kestirememekle birlikte, hiçbir büyük toplumsal hareketi, isyanı ya da ayaklanmayı şaşırıcı bulmuyoruz. Zira sistemin gidişatının toplumsal fay hatlarında sürekli patlama dinamikleri biriktirdiğini ve bunun da ilk sarsıntılar biçiminde kendini bir dönemdir dışarı vurmaya başladığını biliyoruz. Bu tespit, günümüz dünyasına ilişkin her devrimci tahlilin temel hareket noktası olmak zorundadır. Bu tespite dayanmaksızın günümüz dünyasının temel süreçlerini anlamak olanaklı olamayacağı gibi, önümüzde uzanan ve giderek de yakınlaşmakta olan yeni tarihi döneme devrimci hazırlık da yapılamaz. Bu gerçeği görmek, görev ve hedeflerini bunun ışığında ele almak, kendini her bakımdan buna göre konumlandırmak ve hazırlamak,

günümüz dünyasında gerçekten devrimci bir parti olabilmenin olmazsa olmaz koşulları arasındadır.

Bundan dolayıdır ki, bu değerlendirmenin girişine **TKİP III. Kongresi Bildirgesi**'nden alınan pasaj, hemen devamında şu sözlere bağlanmaktadır:

“Bu tespit partimizin tüm mücadele, çalışma ve örgütlenme çabasının belirleyici ana eksenidir. Partimiz tüm güncel devrimci görev ve sorumluluklarına buradan bakmakta, geleceğin büyük mücadelelerine bu bakış açısı ile hazırlanmaktadır. Her biçimi ile burjuva gericiğinin Türkiye toplumunu boğucu bir kuşatma altında tutması güncel olgusu geçici olmaya mahkumdur. Kapitalizmin onulmaz çelişkileri karşı konulmaz bir biçimde Türkiye işçi sınıfını ve emekçilerini

bir kez daha devrimci sınıf mücadelesi alanına yöneltecektir. TKİP bu bilinçle, bundan beslenen bir devrimci güven ve iyimserlikle hareket etmekte, tüm güncel çabalarını bu süreci hızlandırmaya yoğunlaştırmakta, bunu ise şaşmaz bir biçimde proletarya devrimi hedefine bağlamaktadır.”

(Tunus-Mısır: Devrim için dersler, Ekim, Sayı: 272, Nisan 2011)

